

Fløjstrup Skydebane
Drifts- og Plejeplan 2005 – 2019

Miljøministeriet • Skov- og Naturstyrelsen
og
Hjemmeværnet
2005

Fløjstrup Skydebane

-Drifts- og Plejeplan 2005-2019

Udgivet af Miljøministeriet,
Skov- og Naturstyrelsen
og Hjemmeværnskommandoen, 2005

Tekst	Forstfuldmægtig Holger Elme Nielsen, flora og fauna-afsnit biolog Erling Krabbe
Kort (bilag 1 og 2)	Troels Borremose
Bevoksningsliste (bilag 3)	Troels Borremose
Forsideillustration	Jeppe Ebdrup
Layout	Forstfuldmægtig Holger Elme Nielsen
Layout, omslag	Webdesigner Bodil Nielsen
Tryk af omslag	Hillerød Grafisk
Tryk af rapport og kort	Hjemmeværnets Trykkeri, Hjemmeværnsskolen Nymindesgab
Indbinding	Hjemmeværnets Trykkeri, Hjemmeværnsskolen Nymindesgab
Aftale vedrørende kortmateriale:	Udsnit af Kort & Matrikelstyrelsens kortmaterialer er gengivet i henhold til tilladelse G18/1997.
Oplag	75 eksemplarer
ISBN	87-7279-679-0 87-7279-680-4 (net udgave)
Hæftet kan rekvireres hos	Hærhjemmeværnsdistrikt Djursland Frøerlundvej 1 8410 Rønde Tlf.: 87748700
Hæftet kan endvidere findes på	www.skovognatur.dk

Fløjstrup Skydebane

Drifts- og plejeplan 2005-2019

Nærværende drifts- og plejeplan for Fløjstrup Skydebane stadfæstes hermed som gældende for perioden 2005-2019. Drifts- og plejeplanen er dog kun gældende så længe Hjemmeværnet ejer arealet.

Hærhjemmeværnsdistrikt Djursland, den 29 Nov 2005

Major Steen Zacho

Skov- og Naturstyrelsen, den

30/11- 2005

Kontorchef Mads Jakobsen

INDLEDNING	1
1 GENERELT OM DRIFTS- OG PLEJEPLANER	1
1.1 Formål og baggrund	1
2 BESKRIVELSE AF PLANPROCESSEN	2
2.1 Forudsætninger	2
2.2 Planens indhold	2
2.3 Planændringer	3
3 SÆRLIGT OM DRIFTS- OG PLEJEPLANEN FOR FLØJSTRUP SKYDEBANE	4
3.1 Baggrund	4
3.2 Aftalens virkning	4
STATUS	5
4 BESKRIVELSE AF FLØJSTRUP SKYDEBANE	5
4.1 Beliggenhed	5
4.2 Geologi	5
4.3 Skydebanens historie	6
4.4 Korttegning	7
4.5 Registrering af arealtyper	8
4.6 Plejetilstand	11
4.7 Flora	11
4.8 Fauna	13
4.9 Sammenfatning af naturværdierne på Fløjstrup Skydebane	15
4.10 Kulturhistorie	16
5 NUVÆRENDE ANVENDELSE AF FLØJSTRUP SKYDEBANE	18
5.1 Skydebanens nuværende anvendelse	18
5.2 Faciliteter og brug	18
6 FORSVARETS NUVÆRENDE DRIFT OG PLEJE AF TERRÆNET	19
6.1 Generelt	19
6.2 Terrænvedligeholdelse	19
6.3 Vildtpleje	19
6.4 Skovdrift	19
6.5 Ressourcer og materiel	19
7 OFFENTLIGHEDENS ADGANG	20
8 LOVMÆSSIGE BRUGSBEGRÆNSNINGER ELLER BINDINGER	21
8.1 Generel lovpraksis for forsvarets arealer	21
8.2 Planloven	21
8.3 Status i Århus Amts Regionplan 2001	22
8.4 Kommuneplanlægning	22
8.5 Naturbeskyttelsesloven	22
8.6 Offentlighedens adgang til forsvarets arealer	24
8.7 Plejepligt af beskyttede naturtyper og fortidsminder	24
8.8 Museumsloven	25
8.9 Fredning af arealer på Fløjstrup Skydebane	26
8.10 Vildtpleje	26

8.11 Skovloven.....	26
FREMTIDIGE BEHOV OG ØNSKER.....	28
9 HJEMMEVÆRNETS FREMTIDIGE BEHOV OG ØNSKER.....	28
10 SKOV- OG NATURSTYRELSENS FORSLAG TIL BESKYTTELSE OG FORBEDRING AF NATURVÆRDIER OG OFFENTLIGHEDENS ADGANG	29
10.1 Forslag til en overordnet målsætning for områdets fremtidige naturtilstand.....	29
10.2 Forbedringer i plejen af overdrevsarealet	29
10.3 Forbedringer i plejen af hede-overdrevsarealet.	29
10.4 Sikring og pleje af egekrattet.....	29
10.5 Offentlighedens adgang.....	29
11 KOMMENTARER OG ØNSKER FRA EKSTERNE BIDRAGYDERE.....	30
11.1 Århus Amt – Natur og Miljø	31
11.2 Friluftsrådet.....	33
11.3 Entomologisk fagudvalg.....	34
11.4 Kulturmiljørådet i Århus Amt	34
AFVEJNING.....	35
12 AFVEJNING AF BENYTTELSE OG BESKYTTELSE	35
12.1 Vurdering af ønsker og forslag fra Hjemmeværnet.....	35
12.2 Afvejning af ønsker og forslag fra Århus Amt	35
12.3 Afvejning af ønsker og forslag fra Friluftsrådet.....	35
12.4 Afvejning af ønsker og forslag Kulturmiljørådet i Århus Amt.....	36
12.5 Afvejning af ønsker og forslag fra Entomologisk Fagudvalg.....	36
12.6 Vurdering af ønsker og forslag fra Skov- og Naturstyrelsen.....	36
PLAN.....	37
13 RETNINGSLINIER FOR DEN FREMTIDIGE ANVENDELSE AF FLØJSTRUP SKYDEBANE	37
13.1 Retningslinier for pleje af overdrev/hedearealer	37
13.2 Retningslinier for pleje af heden	37
13.3 Retningslinier for pleje af egekrat.....	38
13.4 Retningslinier for offentlighedens adgang til Fløjstrup Skydebane.	39
13.5 Retningslinier for brug af gødning og sprøjtemidler.....	39
13.6 Planændringer.....	39
13.7 Handlungsplan for Fløjstrup Skydebane.....	41
ØKONOMI	42
14 ØKONOMISKE KONSEKVENSBEREKNINGER	42
14.1 Samlet oversigt over drifts- og plejeplanens økonomiske konsekvenser	43
BILAG	45
OVERSIGT OVER BILAG	45

INDLEDNING

1 Generelt om drifts- og plejeplaner

1.1 Formål og baggrund

Mange af de militære arealer indeholder store naturværdier i form af et rigt dyre- og planteliv samt store, sammenhængende landskaber. De påvirkninger, det åbne landskab har været udsat for, er ofte gået helt uden om forswarets øvelsesterræner. Nogle terræner har ligget i naturtilstand i flere generationer, enkelte har aldrig været rørt, og den naturlige flora og fauna har haft gode muligheder for at udvikle sig frit.

Som led i Forsvarsministeriets miljøstrategi har Hjemmeværnskommandoen vedtaget, at der for hovedparten af de skyde og øvelsesområder, der administreres af hjemmeværnet skal udarbejdes en drifts- og plejeplan.

Den 27. februar 2001 indgik Hjemmeværnskommandoen og Skov- og Naturstyrelsen en samarbejdsaftale, der sikrer en langsigtet planlægning af drift og pleje for hjemmeværnets skyde- og øvelsesområder.

Formålet med en drifts- og plejeplan er at sikre, at der på hjemmeværnets arealer opnås en tilfredsstillende balance mellem behovet for nødvendig uddannelse og træning af enheder under realistiske vilkår og hensynet til naturbeskyttelse og rekreative interesser.

Da planlægningen ønskes brugt som et redskab til beskyttelse og forbedring af naturværdier på terrænerne er amt og kommune, Danmarks Naturfredningsforening samt Friluftsrådet m. fl. medinddraget som såkaldte eksterne bidragsydere ved udarbejdelsen. Samtidig er det forventningen, at amt og kommune, som de relevante myndigheder, gennem inddragelse i afvejningen mellem benyttelse og beskyttelse vil administrere relevant lovgivning med udgangspunkt i planen.

Drifts- og plejeplanlægningen vil dels tilvejebringe et ensartet grundlag for en flersidig forvaltning af de militære arealer. Samtidig vil planlægningen give medarbejdere i hjemmeværnet en naturmæssig viden, herunder en forståelse for behovet og mulighederne for varetagelse af flersidige hensyn ved drift og pleje af arealerne.

Støjproblematikken i relation til naboer ligger uden for drifts- og plejeplanlægningsarbejdet, idet støj reguleres i henhold til miljøbeskyttelsesloven.

2 Beskrivelse af planprocessen

2.1 Forudsætninger

I forbindelse med udarbejdelse af drifts- og plejeplanen er udgangspunktet, at skydebanen med det tilhørende areal er udlagt som militært område, og derfor fortsat skal kunne anvendes som sådan.

Drifts- og plejeplanen skal tydeliggøre terrænets naturmæssige og rekreative værdier og udstikke retningslinier for terrænets brug, beskyttelse og pleje, under hensyntagen til disse værdier, samtidig med at der opnås en tilfredsstillende løsning af hjemmeværnets behov for militær brug af terrænet.

Planen skal således rumme en afvejning mellem på den ene side hjemmeværnets behov for øvelsesarealer og på den anden side samfundets interesse i en forsvarlig og langsigtet forvaltning af terrænets ofte meget store natur- og kulturværdier.

Som følge af den sikkerhedsmæssige risiko, der er forbundet med hjemmeværnets behov for militær brug af terrænet og samfundets interesse i en forsvarlig og langsigtet forvaltning af terrænets naturværdier.

Som følge af, at der er tale om et militært område vil rekreative interesser, offentlighedens adgang til hjemmeværnets areal, kun blive tilgodeset i det omfang, det ikke generer den militære brug og i øvrigt er sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Herudover kan hensynet til naturmæssige værdier påvirke mulighederne for rekreativ benyttelse.

De i drifts- og plejeplanen opstillede retningslinier, skal være enkle for hjemmeværnet at administrere i praksis.

2.2 Planens indhold

Planen skal :

- Kortlægge og afgrænse naturtyper, bevoksninger, veje, hjemmeværnets anlæg etc.
- Beskrive de naturmæssige værdier og identificere de mest bevaringsværdige af disse samt påpege eventuelle behov/muligheder for forbedring af de naturmæssige værdier.
- Beskrive hjemmeværnets nuværende benyttelse og drift af terrænet samt klarlægge hjemmeværnets fremtidige behov for benyttelse af terrænet.
- Beskrive den rekreative benyttelse af terrænet.
- Foretage afvejningen mellem hjemmeværnets behov for benyttelse, ønskerne om beskyttelse, forbedring af naturværdier samt forbedring af de rekreative muligheder.
- Anvise, hvorledes denne afvejning kan realiseres i praksis, herunder fastlægge retningslinier for terrænets fremtidige benyttelse, pleje og forbedring.
- Beregne de økonomiske konsekvenser af planens bestemmelser for hjemmeværnet.

2.3 Planændringer

Drifts- og plejeplanen gælder for 15 år.

For til stadighed at holde planen over så langt et forløb tidssvarende og fleksibel, kan der løbende foretages ændringer i drifts- og plejeplanen, forudsat at aftaleparterne er enige.

Såfremt hjemmeværnet eller Skov- og Naturstyrelsen ønsker ændringer i drifts- og plejeplanen, indsender det lokal hjemmeværnsdistrikt begrundede forslag herom via Hjemmeværnskommandoen til Skov- og Naturstyrelsen eller omvendt. Hvis der ikke er væsentlige indsigelser, indsættes planændringerne i den pågældende plan med gyldighed som en del af denne.

Planændringerne kan således opfattes som en løbende fortsættelse af planlægningsfasens dialog mellem parterne.

Som udgangspunkt kræver enhver afvigelse fra planens retningslinier, som de fremgår af planafsnittet, planændring. Udover planændringer kan dispositioner, der ligger udenfor planens rammer, kræve tilladelse fra relevante myndigheder. Der gælder dog en bagatelgrænse for kravet om planændringer. I tvivlstilfælde om bagatelgrænsen bør parterne tilsvarende drøfte dette spørgsmål indbyrdes ud fra planens overordnede retningslinier.

Planændringer kan også være nødvendige som følge af afgørelser fra relevante myndigheder.

Udover planændringer kan dispositioner der ligger udenfor planens rammer kræve tilladelse fra relevante myndigheder.

Kobjælder i blomst på overdrevet i nordenden af arealet, juni 2005.

3 Særligt om drifts- og plejeplanen for Fløjstrup Skydebane

3.1 Baggrund

Som nævnt i indledningen har Hjemmeværnskommandoen og Skov- og Naturstyrelsen indgået en aftale om planlægning af drift og pleje for en række af hjemmeværnets arealer. En særskilt aftale om en drifts- og plejeplan for Fløjstrup Skydebane blev endeligt indgået mellem Hjemmeværnskommandoen og Skov- og Naturstyrelsen den 16. november 2004.

Drifts- og plejeplanlægningen forestås af Skov- og Naturstyrelsen i samarbejde med Hærhjemmeværnsdistrikt Djursland og Hjemmeværnskommandoen.

I forbindelse med udarbejdelsen af planen har følgende bidragydere: Århus Amt, Sønderhald Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Jægerforbund, Kulturmiljørådet i Århus Amt, Dansk Botanisk Forening og Entomologisk Fagudvalg og Friluftsrådet mfl. haft lejlighed til at se terrænet ved en fremvisning den 30. maj 2005 og til efterfølgende at fremsende bidrag og ønsker til planen. Endelig har bidragyderne haft lejlighed til at kommentere planforslaget inden færdiggørelsen.

I juni 2005 foretog Skov- og Naturstyrelsen en markgennemgang af arealet med henblik på udarbejdelsen af digitale kort over terrænet, og ligeledes i juni 2005 blev der foretaget biologisk registrering af området.

3.2 Aftalens virkning

Drifts- og plejeplanen er bindende for de to aftaleparter Hærhjemmeværnsdistrikt Djursland og Skov- og Naturstyrelsen. Ved underskrift af planen forpligter aftaleparterne sig til at efterleve og respektere planens fastsatte bestemmelser. Planen kan dog løbende ændres, såfremt der er behov for og enighed herom, jf. afsnit 2.3.

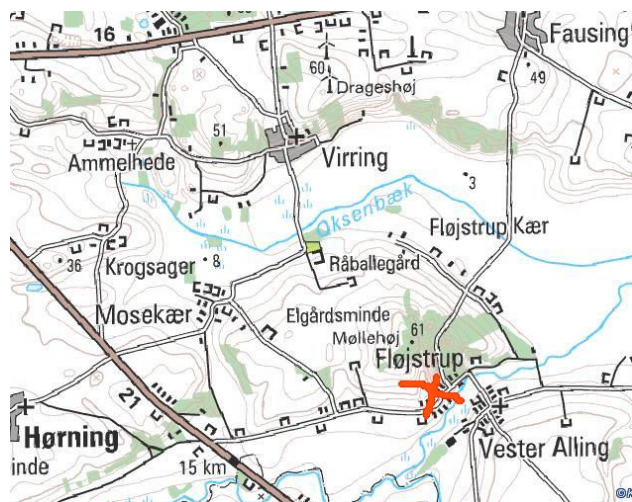
*Fløjstrup
skydebane
set fra
skydehuset
i sydenden
af arealet.*

STATUS

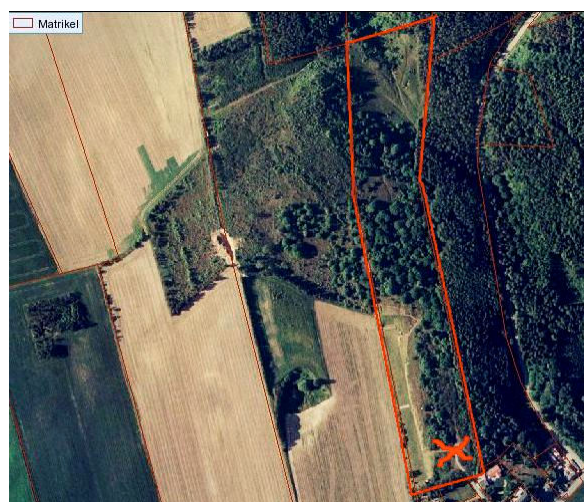
4 Beskrivelse af Fløjstrup Skydebane

4.1 Beliggenhed

Fløjstrup Skydebane er beliggende i nordkanten af landsbyen Fløjstrup i Sønderhald Kommune, Århus Amt. Beliggenhed og afgrænsning fremgår af nedenstående kort (figurene 4.1 og 4.2). Skydebanen ligger på et flot delvist træbevokset højdedrag umiddelbart øst for hovedvej 21 (diagonalvejen ned over Djursland - Randers til Rønde).

Figur 4.1: Kort over området med Fløjstrup Skydebane. Beliggenhed er angivet ved et rødt kryds.

Figur 4.2: Orthofoto fra 2002, hvor Fløjstrup Skydebane er indtegnet med rød streg. P-areal i syd er angivet med rødt kryds og selve skydebanen ses tydeligt i det sydvestlige hjørne.

4.2 Geologi

Fløjstrup Skydebane ligger på nordflanken af den tunneldal, der huser Alling Å. Dalens forløb kan følges fra Auning, forbi Hammel og helt til Silkeborg. Tunneldalen har ledt smeltevand fra indlandsisen under sidste istid. Efter istiden, i Stenalderen, blev tunneldalen i området øst for skydebanen oversvømmet af Stenalderhavet. Stenalderhavet omsluttede Norddjursland med en lille fjordarm op i Alling Ådal.

Selve Skydebanens areal ligger på sydsiden af en bakke, hvis højeste punkt er Møllehøj 61 meter over havniveau. Bakkens overflade består hovedsagelig af smeltevandssand, men både nord og vest for skydebanens areal findes små områder med kalk tæt ved overflade. Kalken er blevet udnyttet i små grave umiddelbart øst for skydebanens areal.

4.3 Skydebanens historie

Det fremgår af gamle dokumenter, at skydebanen først i 1950'erne blev taget i brug af Hjemmeværnet. Dokument af oktober 1953 – ”Overdragelse af Øster-Alling skyttelaugs skydebane ved Fløjstrup nordvest for Vester Alling til forsvarsministeriet.”

Forsvarsministeriet har herefter overtaget samtlige skyttelaugets rettigheder for så vist angår skydebanen, herunder ejendomsretten over det på skydebanen værende tilbehør af enhver art, idet dog bemærkes, at arealet, hvorpå skydebanen er beliggende, fremdeles tilhører ejeren, husejer Niels Peder Andersen, Fløjstrup. Overenskomst fra 1954 her lejer hjemmeværnets kompagni Rougsø skydebane arealet af Niels Peder Andersen for perioden 1. april 1952 indtil 1. april 1962 med mulighed for forlængelse nok 10 år.

I aftalen d er der nævnt følgende:

Lejemålet giver lejeren ret til at benytte det lejede areal til anbringelse af skydebane, både langdistance og kortdistance, og til at anbringe skydestandplads, markørstilling, skydevold, skiveopstilling, kort sagt enhver installation i forbindelse med skydebane på det lejede areal.

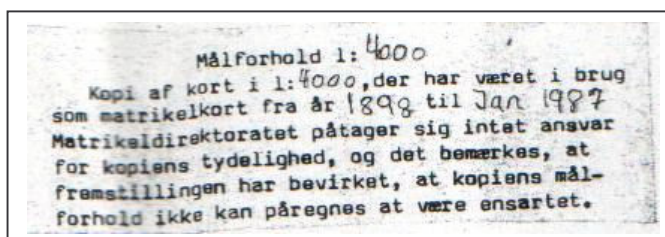
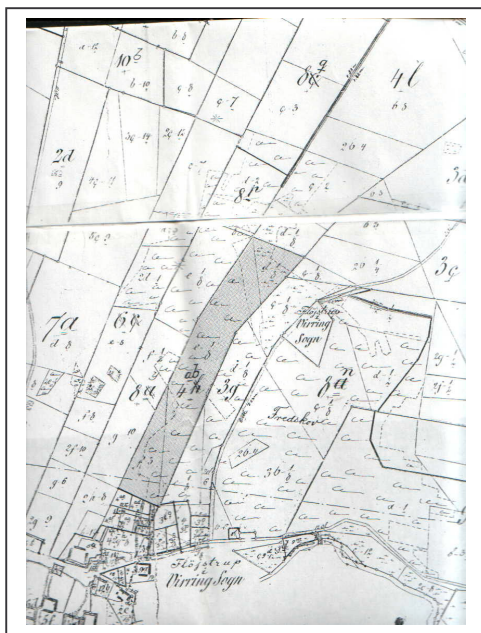
Endvidere giver lejemålet lejeren ret til at benytte arealet til opstilling af feltbane, til gravning af skyttegrave og til ethvert andet formål, som lejeren måtte have brug for ved benyttelse af arealet som øvelsesterræn og skydebane.

Ejeren har ret til at benytte arealet til afgræsning og til at fælde af trævæksten på arealet, men således at ejeren skal holde sine dyr og andres dyr borte fra arealet på skyde og øvelsesdage for lejeren.

Endvidere nævnes det i aftalen, at ”lejeren har ret til at foretage alle nødvendige jordarbejder og til at plante på det lejede areal.”

Skydebanen (L 2301 Fløjstrup) erhverves:

Det fremgår at tingbogen at arealet erhverves den 1. september 1961 ved skøde til Forsvarets Bygningstjeneste, (matr. nr 4ab Fløjstrup By, Hørning, Sønderhald Kommune).

Kort for Skydebane L. 2301 Fløjstrup ved Forsvarets Bygningstjeneste, Viborg.

Bemærk målestoksforholdet passer ikke, da kortet her er nedfotograferet. Bemærk der er hedsignatur på hele arealet.

I dag bruges skydebanen af de lokale kompagnier under Hærhjemmeværnsdistrikt Djursland.

Billeder fra november 1969, hvor der foretages lydtryksmålinger på Fløjstrup Skydebane af Infanteriskolen, Helsingør.

4.4 Korttegning

På grundlag af luftfotos, markgennemgang, matrikelkort og tidligere kort er der udarbejdet digitale kort, som omfatter henholdsvis et grundkort samt et drifts- og plejekort. De to kort er indsat bagest i denne plan som bilag 1 og 2.

Grundkort (bilag 1)

Grundkortet viser status for arealanvendelsen på plantidspunktet (2004). I princippet medtages alt af betydning for drifts- og plejeplanlægningen. Kortet anvendes som grundlag for drifts- og plejekortet, samt for eventuelle andre temakort, som kan udarbejdes i tilknytning til planen.

Under grundkortets titel er terrænets samlede areal i hektar angivet. Grundkortet er desuden forsynet med en signaturforklaring samt en angivelse af målestoksforholdet. Kortet er nordvendt dvs. nord er opad.

På kortet inddeles terrænet i forskellige “*afdelinger*”, dvs. delområder i en passende størrelse. Afdelingsgrænserne følger så vidt muligt genkendelige og permanente terrænlínier som f.eks. veje og hegn. Afdelingerne nummereres med fortløbende tal – i denne plan kun afd. 1.

De enkelte afdelinger opdeles igen i “*litra*”, der svarer til behandlingsenheder inden for den enkelte afdeling, dvs. arealer, der er ensartede med hensyn til f.eks. terræn, anvendelse, vækstforhold, træarter eller alder. Eksempler på litra er den enkelte mose eller eng i et større slettelandskab eller den enkelte skovbevoksning i et skovområde. Litra angives med et bogstav.

Til samtlige litra knyttes endvidere en to- eller trebogstavkode, en såkaldt “*anvendelseskode*”, der angiver arealtypen (f.eks. OVE for overdrev, HED for hede). For de skovbevoksede arealer gælder det som hovedregel, at anvendelseskoden svarer til bevoksningens hovedtræart, mens den for de åbne arealer beskriver naturtypen i overensstemmelse med de beskyttede naturtyper i Naturbeskyttelsesloven (jvf. i øvrigt afsnit 8 – Lovmæssige brugsbegrænsninger eller bindinger)..

Der kan ofte forekomme små arealer med en anvendelse, der adskiller sig fra den øvrige del af den pågældende litra, f.eks. et mindre krat på et overdrevs- eller hedeareal. Disse små arealer

ønskes markeret på kortet, men ikke udskilt som selvstændige litra med anvendelseskode, da de udgør en del af den naturtype de befinder sig på. Disse mindre arealer indtegnes med prikket linie på kortene (ulitreret bevoksningsgrænse).

Bevoksningsliste (bilag 3)

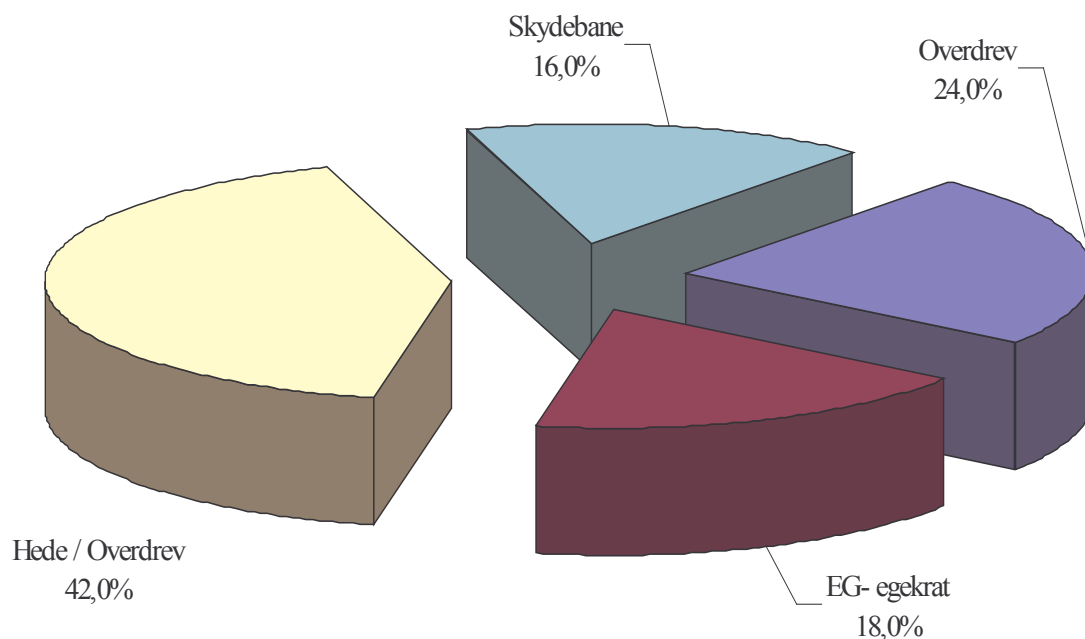
Til kortet hører en bevoksningsliste, der er en fortegnelse over terrænets afdelinger, litra og arealtyper (anvendelseskoder). For hver litra er angivet arealsummen i hektar (ha) samt supplerende bemærkninger. For skovbevoksede arealer findes tillige en række oplysninger, der beskriver bevoksningen nærmere, såsom anlægsår, indblanding, højde og diameter.

Drifts- og plejekort (bilag 2)

Drifts- og plejekortet er fremstillet på baggrund af ovennævnte grundkort og er en grafisk illustration af de fremtidige forskrifter og retningslinier vedrørende drift og pleje af terrænet beskrevet i drifts- og plejeplanen.

Med farver og særlige signaturer er fremhævet de områder, hvor der skal ske ændringer i anvendelsen, eller gennemføres særlige plejeforanstaltninger af hensyn til flora og fauna. Endvidere vises planlagte anlæg og beplantninger.

4.5 Registrering af arealtyper

Figur 1. Arealfordelingen på Fløjstrup Skydebane. (figur efter tabel 1)

Tabel 1: Arealers fordeling og sammensætning af areal typer.

Anvendelseskode på kort	Areal typer	Areal i ha	Areal i %
OVE*	Overdrev	1,2	24
EG	Eg (egekrat)	0,9	18
HED / OVE*	Hede / overdrev	2,1	42
VEJ	Vej og P-areal i syd	-	-
SKB	Skydebane	0,8	16
Total		5,0	100,0

* Arealerne er omfattet og beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

I det følgende er redegjort for definition og afgrænsning af de enkelte areal typer, som de er angivet på grundkortet. Der er ligeledes en kort beskrivelse af specielle forhold, der knytter sig til areal typerne.

Overdrev og Hede/Overdrev

Der er et overdrevsareal i nord på 1,2 ha svarende til 24 % af det samlede areal. I syd er der ligeledes et overdrevsareal der på sine steder har karakter af hede, det er på 2,1 ha og svarer til 42 % af det samlede areal. Hermed er der i alt overdrevsarrealer på 3,3 ha svarende til 66 % af det samlede areal. Lige nord for det lille hedeareal er der en mindre bevoksning af gamle ener, denne er indprikket på kortet i bilag 1.

Overdrev er karakteriseret som tørbundsarealer med en lysåben, naturlig græs- og urteflora, som ikke har været gødsket, sprøjtet eller jordbearbejdet igennem en længere årrække. Overdrevene har typisk et meget artsrigt og botanisk interessant vegetationsdække og insektliv. Overdrev har eksisteret som naturtype i Danmark siden agerbruget blev indført for ca. 6.000 år siden. Ordet overdrev (oredrev) betegner egentlig stenet jord, der ligger udyrket hen, og som kun benyttes til græsning. Overdrevene er typisk opstået på utilgængelige, marginale agerjorde, der ikke var opdyrkningsegnede og fungerede almindeligvis som fællesgræsning for landsbyens kreaturer. Efterhånden som gårdene flyttede ud fra landsbyerne og landbruget blev mere effektivt, blev mange af de gamle overdrev inddraget i driften. Den andel, som overdrevene udgør i det danske landskab i dag, er således ganske ringe og blot 0,3% af landets areal er i dag overdrev.

Udover de ovennævnte historiske overdrev, kan der endvidere findes græsklædte arealer, der, ud fra en biologisk, botanisk tilgang, er overdrev, og som bør bevares.

Overdrevene er generelt truede af tilgroning, og vil, hvis de ikke plejes, udvikle sig til højt voksende, ensartet græsdomineret vegetation og senere til sluttet skov.

Overdrev på 2.500 m² og derover er omfattet af bestemmelserne om beskyttelse og pleje i Naturbeskyttelseslovens §3.

Hede

Der er et lille hedeareal på arealet. Hvor hedelyngen er meget trængt. Arealet er stort set domineret af bølget bunke.

Naturtypen hede er karakteriseret ved en hedevegetation med tydelig forekomst af karakteristiske dværgbuske. De danske heder er skabt ved et sammenspil mellem jordbund, klima og kulturpåvirkning, og deres eksistens er for hovedpartens vedkommende afhængig af en fortsat kulturpåvirkning. Mange af hedens plantearter er pioner-arter, der har været begunstiget af de indgreb, der fulgte af tidligere tiders hedebrug, f.eks. afbrænding, afskrælning og græsning. Uden disse forstyrrelser vil der ofte komme en dominans af græsser (særligt Bølget Bunke); en proces, der i dag forstærkes af den øgede atmosfæriske tilførsel af kvælstof. Heden har haft sin største udbredelse i slutningen af 1700-tallet, hvor den anslås at have dækket 900.000 ha – i dag er hedearealet reduceret til 82.000 ha. Tilbagegangen skyldes hovedsagelig en meget omfattende opdyrkning og tilplantning, som for alvor tog fart i midten af 1800-tallet. I dag er *tilgroning* den største fare for heden.

Hedearealerne er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

Skov og krat

Egekrat (EG)

Arealet med EG udgør 0,9 ha svarende til 18 % af det samlede areal af området. Krattet er opstået ved tilgroning af det overdrev/hede, der tidligere har domineret bakkedraget bag Fløjstrup. Tilgroningsegekrat er opstået ved naturlig tilgroning af især tør (naturligt veldrænet) fattig bund, evt. under en vis græsningspåvirkning, ligesom der ofte ses tilgroningskrat som ekspansion fra randen af gamle krat. Flere tilgroningskrat i de sidste 100 år er utvivlsomt begunstiget af den ændrede drift og stærkt forøgede næringstilgang.

I tilgroningskrattene indgår udover eg som regel bævreasp, røn, birk, tørst og i nutiden ofte tillige hvidgran, rødgran, bjergfyr, skovfyr og evt. sitkagran.

Skydebanen

Arealet med skydebanen (SKB) udgør 0,8 ha svarende til 16 % af det samlede areal. Skydebanen er gravet delvis ind i bakkeskranten på den østre side og ligger hen med kortklippet græs. Den bliottede skråning er på sine steder fåtalligt bevokset.

Vej og P-plads i syd

Veje er defineret som bilfast vej, hvor almindelige køretøjer kan færdes året rundt. Ved Fløjstrup Skydebane udgør vejnettet et forsvindende lille areal i det det består af tilkørselsvej samt grusbelagt P-plads i sydenden af arealet.

4.6 Plejetilstand

Overdrev - Hede/Overdrev

Der har ikke været foretaget nogen pleje af arealerne, hvorfor der er vid at gro til. De lysåbne arealer trænger til pleje, for at sikre den flora og fauna der hører til disse naturtyper.

Egekrat (EG)

Der er ikke foretaget pleje af egekrattet. Egekrattet er et tilgroningskrat, der har etableret sig over de seneste godt 100 år. Egekrattet kan bruge lidt pleje nu, men det er ikke akut. En del ener er ved at blive overgroet af egne og lide en stille død, her bør der gøres noget for at sikre et egekrat bestående af en blanding af eg og ener. Der er en del ”fremmede” træarter der ikke høre naturtyperne egekrat og overdrev/hede til som bør fjernes ved borthugning.

Hede

Der er heller ikke foretaget pleje af heden. Det lille hedeareal er meget trængt af et massivt tæppe af græsarten Bølget Bunke. Derfor er en snarlig indgriben nødvendig for at sikre hedearealet.

Skydebanen

Er velpasset

Vej og P-plads i syd

P-pladsen er en grusbelagt plads i fornuftig vedligeholdelsesstand, der opfylder det formål den skal. Fra P-pladsen udgår en stil op af bakken som slås af hjemmeværnets personale. Stien er derfor i overordentlig god stand.

4.7 Flora

Fløjstrup Skydebane er et lille militærterræn, som rummer en spændende og særegen flora. Terrænet er beliggende på sydskråningen af den 61 meter høje Møllebakke ved landsbyen Fløjstrup på Djursland.

Bakkeskråningerne er i dag næsten helt tilgroet i selvsået skov og krat, men har tidligere været hedearealer, som blev benyttet til græsning. De mange enebærbuske i bevoksningerne vidner om de tidligere tiders lysåbne hedenatur, og der ses også stadig spredt hedelyng enkelte steder. Terrænet er meget kuperet og naturskønt, og i nordenden er der en dyb slugt. Her er der to lysåbne arealer, som af Århus Amt er registreret som beskyttede overdrev i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3.

Floraen på terrænet blev registreret af Skov- og Naturstyrelsen ved besigtigelser den 3. maj og 20. juni 2005, og desuden af Århus Amts Natur- og Miljøkontor den 30. maj 2005.

Af særlig botanisk betydning skal fremhæves forekomsten af de to sjældne, nationale ansvarsarter *Nikkende Kobjælde* og *Opret Kobjælde* på det åbne areal i den nordligste del. Hele terrænets hedepræg samt forekomsten af velbevarede, gamle enebærkrat og egekrat er også af særlig botanisk betydning, idet det udgør en truet og bevaringsværdig naturtype på landsplan.

I det følgende er floraen beskrevet i de enkelte dele af terrænet.

Floraen på skydebanen

Selve skydebanen, som er beliggende i det sydvestlige hjørne af terrænet, er etableret som en udgravning, og langs østsiden er den afgrænset af en stejl, lysåben skrænt på sandjord. Her vokser en rig flora præget af typiske overdrevsplanter og tørbundsplanter. Af særlige karakterplanter skal fremhæves *Bølget Bunke*, *Hedelyng*, *Knold-Ranunkel*, *Knold-Rottehale*, *Mark-Bynke*, *Mark-Krageklo* og *Sand-Star*.

Af øvrige planter blev registreret *Ager-Padderok*, *Alm. Hundegræs*, *Alm. Kongepen*, *Alm. Kællinge-tand*, *Alm. Pimpinelle*, *Alm. Syre*, *Blød Hejre*, *Blåhat*, *Draphavre*, *Eng-Gedeskæg*, *Fandens Mælke-botte*, *Flerårig Knavel*, *Hejrenæb*, *Gråbynke*, *Gul Kløver*, *Gyvel*, *Hindbær*, *Håret Høgeurt*, *Italiensk Gyvel*, *Lan-cet-Vejbred*, *Liden Storkenæb*, *Muse-Vikke*, *Prikbladet Perikon*, *Rundbælg*, *Rødknæ*, *Smalbladet Vikke*, *Sølv-Potentil*, *Tofrøet Vikke*, *Vellugtende Gulaks* og *Vild Kørvel*. Mange af disse er typiske tørbunds-planter.

Floraen på de skov- og kratbevoksede dele

Umiddelbart øst for skydebanen er der en højderyg med spredt selvsået trævækst og et område omkring den nord-sydgående sti, som er helt tilgroet i et krat af *Italiensk Gyvel*, og med undervækst af meget artsfattig *Bølget Bunke*-domineret vegetation. Her vokser bl.a. også en god bestand af *Sct. Hansurt*.

Terrænet strækker sig herfra ca. 500 meter mod nord i en ca. 100 meter bred stribe. Hele den centrale, 2/3 af terrænet består af sammenhængende, selvsået egekrat med en del *Enebær* på gammel hedebund, men også op af en række løvtræer som *Alm. Røn*, *Seljerøn*, *Ahorn*, *Syren*, *Akselrøn* og *Vild Abild*, samt enkelte nåletræer som bl.a. *Rødgran* og *Bjergfyr*. Det er navnlig i den sydvestlige del at Ahornen har bredt sig. Flere af de indførte løvtræarter er formentligt forvildede fra haver eller vildtplantninger.

Egekrattet er tilsyneladende af relativ ung alder, opstået ved tilgroning af heden efter at driften er opgivet. Egekrattet har god naturkvalitet og med adskillige gamle ege, der grener sig helt fra bunden som indicier på tidligere tiders mere lysåbne forhold. Der er pletter med *Korbær*-, *Brombær*- og *Hindbær*krat, men i øvrigt en veludviklet, lyskrævende skovbundsvegetation med almindelige arter, som også findes på heder – så som *Almindelig Mangeløv*, *Bølget Bunke*, *Engelsød*, *Gederams*, *Kaprifolie*, *Skovstjerne* og *Storbladet Konval*. Desuden er den i øvrigt ualmindelige *Klatrende Lærkespore* udbredt i skovbunden. I den kuperede nordlige del står de store, gamle *Enebær*buske tæt sammen med *Stilkegene*, og danner derfor egentlig sluttet bevoksning med en frodig underskov.

Floraen på de lysåbne hedepartier

Den nordligste del af terrænet udgøres af flere, stadig lysåbne arealer med overdrevskarakter. Specielt den allernordligste del rummer et stort, åbent slugtparti med fin landskabskvalitet. Vegetationen her bærer præg af, at der langvarigt ikke har været drift på arealet. Der er således ophobet en tyk måtte af uomsat førne primært af *Bølget Bunke*, som nu dominerer arealet. Men der findes stadig mere ualmindelige karakterplanter, som indikerer langvarig græsningsdrift, feks. *Enghavre* og mindre bestande af de to sjældne arter *Opret Kobjælde* som *Nikkende Kobjælde*.

Begge Kobjældearter er nationale ansvarsarter i henhold til Gullisten 1997 over dyr og planter i Danmark, og *Opret Kobjælde* er desuden særlig regional ansvarsart i Århus Amt, da arten på landsplan har sit hovedudbredelsesområde i Østjylland. Kobjælderne på Fløjstrup findes kun på nogle få pletter hvor vegetationen har været slået (hjulspor), og dermed er helt lav og lysåben. Der er ingen tvivl om at græsning eller slåning på arealet vil gavne disse arter meget.

De to åbne arealer har på trods af det tykke, gamle tæppe af *Bølget Bunke* fortsat lidt hede-/overdrevskarakter. Ud over spredte *Enebær*-, *Gyvel*- og *Bjergfyrbuske* vokser her karakterplanterne *Alm. Pimpinelle*, *Fåresvingel*, *Gul Snerre*, *Hedelyng*, *Lyngsnerre*, *Markbynke*, *Mark-Krageklo* og *Sandstar*, samt *Læge-Ærenpris*, *Gederams* og *Draphavre*. På lidt mere frodige, skyggede steder ses *Alm. Mangeløv*, *Blågrøn Rose*, *Engelsød*, *Eng-Gedeskæg*, *Tveskægget Ærenpris*, *Vild Kørvel*, *Hindbær*, *Druehyld*, *Alm. Røn* og *Stilkeg*.

4.8 Fauna

Pattedyr

Under Skov- og Naturstyrelsens biologiske registrering af terrænet i maj og juni 2005 blev der ikke set pattedyr på terrænet, men ifølge Hjemmeværnsdistriktet er her en god bestand af *Råvildt*. Under bidragyderbesigtigelsen den 30. maj 2005 sås en *Hare* på skydebanen, og der blev fundet fod af råvildt i skoven.

Områdets pattedyrfauna bør undersøges nærmere.

Fugle

Der er et rigt fugleliv på terrænet hovedsageligt af almindelige ynglefugle, som finder skjul og redemuligheder i krat og skov. Det er især småfugle som sangfugle og drosler. I forbindelse med Skov- og Naturstyrelsens biologiske feltregistrering i maj og juni 2005 blev følgende ynglefuglearter registreret på terrænet: *Musvåge* (1 rastende), *Huldue* (1 par), *Ringdue* (2 par), *Solsort* (2 syngende), *Tornsanger* (3 syngende), *Løvsanger* (3 syngende), *Gransanger* (2 syngende), *Gærdesmutte* (1 syngende) og *Skovskade* (1 par).

Af særlig interesse er *Hulduerne*, som blev set ved skydebanen, hvor de formentlig finder frø på jorden. *Hulduen* er en fåtallig ynglefugl i Danmark. Den yngler i huller i gamle løvtræer. Hulduen yngler formentlig ikke på selve skydeterrænet, men det gamle egekrat er på sigt en attraktiv biotop for arten.

Krybdyr og padder

På terrænet blev der fundet både Hugorm (en død hugorm blev fundet af Holger Elme Nielsen, Skov- og Naturstyrelsen, den 27. juni 2005), Alm. Firben og det sjældne Markfirben (sidstnævnte set under bidragyderbesigtigelsen den 30. maj 2005). Krybdyrfaunaen bør undersøges nærmere, da terrænet med sin tørre bund og hedekarakter, samt mange lysåbne steder, forekommer ideelt for krybdyr, eksempelvis også Stålmorm.

Terrænet er næppe attraktivt for padder, da her ikke findes våde områder.

Dagsommerfugle

Under Skov- og Naturstyrelsens feltregistrering på terrænet blev der den 3. maj 2005 og 20. juni 2005 fundet *Stor Bredpande*, *Dagpåfugleøje*, *Græsrandøje* og *Almindelig Blåfugl*. Alle er almindelige arter, men blåfuglen er en indikatorart for tørre, ugødede arealer i naturtilstand. Ved en omfattende naturpleje af Fløjstrup-terrænet er der mulighed for at skabe særligt gode betingelser for en rig sommerfuglefauna.

Se afsnittet nedenfor, med en nærmere beskrivelse af områdets insektfauna.

Andre insekter

Insektspecialist Søren Tolsgaard, Naturhistorisk Museum i Århus, Tlf: 89 33 37 48, Email: tolsg@ofir.dk besøgte terrænet den 7. juni 2005, hvor han indsamlede insekter. Han skriver følgende beretning:

Insekter på Fløjstrup Skydebane

Skydebanen indgår i et markant højdedrag nord for Fløjstrup. Mens de øvrige dele af højdedraget stort set er dækket af nåleskov, har skydebanen endnu relativt åbne pletter med egekrat, hede og overdrev, hvor der foregår en hastig tilgroning med især nåletræer og gyvel.

På en ekskursion d. 7. juni 2005 indsamlede jeg en del insekter i området, ikke de store sjældenheder, men de giver dog et indtryk af områdets potentielle muligheder. Af dagsommerfugle er der en god bestand af almindelig blåfugl samt lille ildfugl, især på skrænterne langs skydebanen. Her findes også en del bier og hvepse, bl.a flere arter af blodbier, hvepsebier og guldhvepse, der alle snylter hos andre insekter og derfor er et tegn på artsrigdommen i dette område. Flere arter af skyggebiller samt kranstæge (*Sciocoris cursitans*) og myreedderkop (*Steatoda sp.*) markerer ligeledes områdets værdi som tørt overdrev.

Disse skrænter er især værdifulde, hvor de fremstår halvnøgne eller dækket af lav vegetation som høgeurt, hejrenæb, markbynke og sneglebælg. Man kan tydeligt se at denne vegetation vinder frem, hvor de ellers højt voksende græsser og skærmpflanter for nylig er klippet ned (- og høet derpå helst fjernet), noget som kan være af stor værdi i det generelt meget tilgroede landskab.

Ovenfor skrænterne ligger det egentlige højdedrag. Det anvendes ikke til militære formål og ligger stort set hen som et efterhånden stærkt tilgroet ege- og enebærkrat. Tilknyttet enebær fandt jeg slank enebærtæge (*Cyphostethus tristriatus*) og selv om der kun er ganske få lyngplanter tilbage i området er der stadig lyngbladbiller (*Lochmea suturalis*) til stede. På egeblade sås lille hvepsebuk (*Clytus arietis*) og myrebladbille (*Clytra quadripunctata*) i stort antal, den snylter hos rød skovmyre, der også er meget talrig i området.

For at bevare eller forøge forekomsten af interessante insekter er det især vigtigt at fjerne invasive planter som gyvel, bjergfyr og ahorn. Egen bør også udtynnes, så den ikke overskygger bevoksning af lyng og enebær. Henfaldende egestubbe og grene må dog meget gerne blive liggende hist og her. Enkelte tjørn og røn må også gerne blive stående, da disse træers blomster er af stor værdi for mange insekter. For at fremme genvækst af lyng og andre hedeplanter samt give ynglegrundlag for en lang række specialiserede insekter, kan det visse steder anbefales at fjerne det organiske lag og blotlægge sandet, fx gennem pløjning.

Nordligst ligger en vældig slugt ned i terrænet, hvor overdrevskaracteren endnu er fremherskende bl.a. med en del kobjælder. Her er en stedsen art som præstetægen (*Neottiglossa pusilla*) meget talrig, endvidere svirrefluerne *Chrysotoxum cautum* og *Triglyphus primus*. De omkringliggende områder er som nævnt tilplantet med nåletræer og der sker naturligvis gradvis en invasion af disse samt følgearter som gederams og hindbær. For at holde tilgroningen i skak anbefales høslet eller græsning (uden fodring), såfremt det er praktisk muligt.

Det bør også overvejes, om lodsejerne i naboområderne måske er interesseret i at inddrage disse i en restaurering, idet der i de omkringliggende parceller stadig ligger fragmenter med oprindelig karakter som bør bevares. Flere lysåbne partier vil givetvis øge områdets værdi som jagtterræn, mens tab pga. mindre skovareal nok er beskedent.

Konklusion

Højdedragene nord for Fløjstrup har som helhed potentiale til at udgøre en god naturlokalitet samt fungere som spredningskorridor for en lang række truede dyr og planter. Egekrat, hede og overdrev er generelt i stor tilbagegang, ikke mindst i Østjylland. Også den rekreative værdi øges gennem en restaurering, hvilket naturligvis yderligere kan betragtes i sammenhæng med de arkæologiske udgravninger som p.t. foregår i området.

Supplerende bemærkning

Skovfirben observeret i stort antal i de lysåbne områder.

4.9 Sammenfatning af naturværdierne på Fløjstrup Skydebane

Fløjstrup Skydebane rummer trods sin beskedne udstrækning et meget værdifuldt naturområde af stor landskabelig skønhed. Beliggende på sydskrænten af den 61 meter høje Møllebakke ved landsbyen Fløjstrup består arealet af selvsået egekrat og enebærkrat på gammel hedebund. Det har tidligere været et lysåbent lyngområde med afgræsning, og på de tilbageværende lysninger ses stadig hedeplanter som Hedelyng, Lyngsnerre og Sandstar. Af særlig botanisk interesse er forekomsten af de to sjældne plantearter Nikkende og Opret Kobjælde på det åbne areal i slugten i nordenden af terrænet. I skovbunden i egekrattet ses desuden et bunddække af den sjældne plante Klatrende Lærkespore.

På terrænet forekommer både det sjældne Markfirben, og en stor bestand af Almindeligt Firben.

Der er et rigt fugleliv af sangfugle, og i området ses også den fåtallige ynglefugl Huldue.

Insektlivet er spændende og varieret med forekomst af en række arter som er tilknyttet tørre, ugødede overdrev og heder i naturtilstand, som vidner om områdets naturværdi.. Bl.a. findes her den egnskarakteristiske Præstetæge.

En pleje af terrænet i form af rydning, slåning eller afgræsning vil gavne områdets særlige flora og fauna. Målet skal være at genskabe åbne hede- og overdrevsstrækninger med spredte enebærbuske i den nordlige del. Ege- og enebærkrattet i den centrale del skal bevares og lysstilles, bl.a. ved fjernelse af uønsket opvækst af bl.a. Ahorn og forskellige nåletræer.

4.10 Kulturhistorie

Der er ingen kendte fortidsminder på selve arealet.

Men arealet ligger som en kile mellem to gravhøje. Umiddelbart vest og øst for arealet ligger to bronzealderhøje. I området ved den vestlige bronzealderhøj (Møllehøj) er der for tiden udgravninger i gang (sommer 2005).

Den vestlige gravhøj Møllehøj er en bronzealderhøj. Nord for denne høj er fundet en boplads fra romersk jernalder. På dette sted er der mange skår. Hustomter angives at være ødelagt. På stedet er fundet skriveredskaber. I 1988 har Randers Kulturhistoriske museum ved en prøvegravning fundet et lergulv med en stor lerarne ornamentet med bundter af parallelle furer. Store mængder keramik daterer brandtomten til ældre romersk jernalder. Vestfor Møllehøj er der ved udgravninger ligeledes fundet spor af en jernalder boplads.

Gravhøjen der ligger øst for skydebanearealet et ligeledes en bronzealderhøj. På kortet kaldes den Katbakke.

Udgravningerne ved Fløjstrup er beskrevet i en artiklen "Silkevejen" af Anne Hedeager Krag i Tidsskriftet SKALK årgang 1999, nr. 6 fordi der er fundet et lille stykke silkestof.

"Ved Fløjstrup ca. 15 km sydøst for Randers blev der i 1998 af lærer Andersen fra Vester Alling foretaget en udgravning af en lille gravhøj, blot 1,1 m høj og 6 m i tværmål. Selve højen var fra bronzealderen, men knapt et årtusinde senere blev der tilføjet en stor stenbygget kiste – 2 m lang og 1,70 m bred – en såkaldt lerkargrav fra ældre romersk jernalder. Senere igen, i vikingetiden, blev graven genbenyttet, idet en ubrændt kvinde blev gravsat halvt nede i stenkisten. Hendes udstyr bestod af et lerkar, et sæt ovale dragtspænder, en kniv og en spindesten. Desuden var der en særpræget bronzegenstand, som synes at være en nøgle, der er blevet ombukket, hvorved den har fået en sekundær anvendelse som dragtspænde. Udstyret viser tiden: omkring eller noget efter år 800, altså vikingetidens tidlige del. Kvindens dragt kan ikke rekonstrueres, da der er alt for få klædestumper bevaret, men der er en grund til at fremhæve en 2,5X1,2 cm stort stykke stof, som er analyseret til at være silke.

.....Silke er kendt fra vikingetidens gravfund i Norden i ganske pæne tal: 7 fra Danmark, 6 fra Norge og 13 fra Sverige, hvortil kommer omkring 60 fra Birka. Med få undtagelser, heriblandt et lille stykke kinesisk silkefra Birka, er alle disse vævninger udført i den såkaldte samitumteknik, som var dominerende blandt Middelhavsområdets silkevævninger. Det gælder også Fløjstrupfundet, som er belvet analyseret af konservator Else Østergård. Det er det ældste silke fra Danmark.

Hvad gør Fløjstrupsilken endnu mere interessant er, at den synes at være farvet med rødt, men indtil der foreligger naturvidenskabelige analyser af farveemnet, kan dette dog kun

antydes. Rødfarvet silke optræder i to kendte danske vikingetidsgravfund, Mammen og Jelling. Mammen-silken er bestemt til at være farvet enten med purpurlav eller snarere med insektfarven fra skjoldlus.

..... Det lille stykke stof vidner om, at Fløjstrup-kvinden kan have været i kontakt med eller måske ligefrem stamme fra kontinentalt, kristent miljø på et tidspunkt, hvor der kun kan have været sporadiske kristne enklaver herhjemme. En anden mulighed er, at hendes klædningsstykker har været importeret. Derom kan der kun gisnes, men at silken har været et beundret syn i 800-årenes Danmark, er hævet over tvivl.”

Fløjstrup skydebane set fra bakken ved målområdet. Skydehuset ses i baggrunden.

5 Nuværende anvendelse af Fløjstrup Skydebane

5.1 Skydebanens nuværende anvendelse

Bruges til skydetræning og øvelser relateret hertil af lokale enheder under hjemmeværnet.

Tidligere har arealet også været anvendt til hundetræning.

Skydeanlægget benyttes af enheder under Forsvarsministeriet.

5.2 Faciliteter og brug

Fra miljøgodkendelsen af 20. januar 1997 fra Sønderhald Kommune fremgår det at Fløjstrup skydebane er en langdistanceskydebane på 200m, som er beliggende i landzone.

Skydebanens indretning er beskrevet på følgende måde:

Skydebaneanlægget er en langdistancebane på 200 meter forsynet med skydehus. For 200 meter standpladslinien er standpladserne ca. 1.00 meter overbaneplan og ca. 1.15 meter over systemplan. For 100 meter standpladslinien er standpladserne ca. 0,54 meter over baneplan og ca. 0,62 meter over systemplan. Max. 15 meter bag standpladser er der afskærmning.

Skærmlængden er ca. 17,20 meter og ca. 3,65 meter høj over systemplan. For enden af banen er der en ca. 9,19 meter høj endevold over systemplan. Ligeledes er der installeret kuglefang i form af træflis fra nåletræer. Der er sidevolde i højre side i forbindelse med banen.

Skivemidstens højde er ca. 1,66 meter over systemplan.

Umiddelbart østfor skydehuset opsat et tømbart toilet.

Det nævnes endvidere i miljøgodkendelsen, at der for skydebanen skal ske en del forbedringer inden 31. dec. 2001.

Følgende våben anvendes: Våbenklasserne 1-10 anvendes
Våbentyperne M/71, M65 og M/85.

Banen må ikke benyttes i juli måned.

Klatrende lærkespore i skovbunden.

6 Forsvarets nuværende drift og pleje af terrænet

6.1 Generelt

Skydebane området har i godt 50 år været passet og drevet af hjemmeværnet. I dag er det Hærhjemmeværnsdistrikt Djursland, der forvalter og administrerer skydebanen og de tilhørende arealer.

6.2 Terrænvedligeholdelse

Skydebanearealet passes ved slåning flere gange i sommerhalvåret. Endvidere slås en sti på arealet. Stien begynder ved P-pladsen og går nordpå op til det lille hedeareal. Fra hedearealet går stien tilbage ned af bakken mod syd i det vestlige skel og hen over selve skydebanen og tilbage til P-pladsen.

6.3 Vildtpleje

Der foregår ingen vildtpleje af området.

6.4 Skovdrift

Skovdrift foretages ikke i dag. Det fremgår dog af den gamle lejekontrakt med den tidligere ejer, at denne havde mulighed for at høste træ på arealet. En del af de eksotiske buske og træarter der i dag findes på arealet formodes at være indgørt af hjemmeværnet i den periode de har brugt arealet.

6.5 Ressourcer og materiel

Der er ingen materiel på arealet. Pleje ved slåning udføres af Hærhjemmeværnsdistrikt Djurslands personale fra distriktshovedkontoret i Tirstrup Lufthavn.

*Gyvel i blomst
på den sydlige
del af arealet.
Stien der fører
op af bakken
kan netop ses i
gyvel "junglen"*

7 Offentlighedens adgang

I 2005 var der 11 planlagte dage med skydninger af de lokale enheder i hjemmeværnet.

Arealet er åbent for offentligheden udenfor skydeperioder.

Når der forekommer skydninger på skydebanen er den nordligste del af arealet stadig åbent for publikum. Dette areal afspærres aldrig under skydninger på skydebanen.

Ved skydninger på skydebanen lukkes kun arealet fra P-pladsen i syd til det lille hedeareal i 2/3 oppe i terrænet. Der er klapskilt, der angiver at der er skydninger og kuglen er hejst på masten lige nord for P-pladsen.

Fra det lille hedeareal fortsætter stien videre forbi den flotte lille enelund og herfra videre til det tværgående spor i nord. Stien nordpå benyttet endvidere af ryttere til hest. Ligeledes er det muligt at cykle på stierne med terrængående cykler.

I juli måned er der ikke skydninger, hvorfor hele arealet er tilgængeligt i denne periode.

I bilag 5 bagerst er forslag til fremtidigt ordensreglement for offentlighedens adgang.

Afmærkning af skydebanen. Klapskilt ved det lille hedeareal i den nordlige del af arealet.

8 Lovmæssige brugsbegrænsninger eller bindinger

8.1 Generel lovpraksis for forsvarets arealer

De gældende regler for benyttelsen af offentligt ejede arealer er som hovedregel ligeledes gældende for benyttelsen af forsvarets arealer. Det gælder dog tillige for anvendelsen af forsvarets arealer, at det skal være muligt for forsvaret at gennemføre den nødvendige uddannelse af danske soldater. I det omfang forsvarets benyttelse af arealerne til uddannelses- og øvelsesvirksomhed kan gennemføres, og sikkerhedsmæssige hensyn ikke taler imod, skal offentlighedens adgangsmuligheder til forsvarets arealer søges tilgodeset under hensyntagen til den nødvendige beskyttelse af naturen.

Afvejningen i nærværende drifts- og plejeplan mellem den militære benyttelse, naturbeskyttelseshensynene på terrænet samt offentlighedens adgang forventes derfor at foregå i et samarbejde mellem de statslige myndigheder (Hjemmeværnet og Skov- og Naturstyrelsen) og de administrerende myndigheder ved amt og kommune, således at administrationen af relevant lovgivning sker ud fra en samlet afvejning. I det følgende er gennemgået de lovgivnings- og planlægningsmæssige brugsbegrænsninger eller bindinger, som har særlig relevans for Fløjstrup Skydebane. Udover de nævnte, findes der et antal love eller bekendtgørelser, som regulerer forhold i det åbne land, f.eks. bekendtgørelsen vedrørende anvendelse af slam, spildevand og kompost til jordbrugsformål.

8.2 Planloven

Planloven (LBK nr. 883 af 18/08 2004) har til formål at sikre en overordnet planlægning og hensigtsmæssig udvikling i hele landet og i de enkelte amtskommuner og kommuner. Loven skal samtidig sikre, at planlægningen forener de samfundsmæssige interesser, og medvirke til at værne om landets natur og miljø.

Hvor den overordnede landsplanlægning varetages af *landsplandirektiver*, udstikkes retningslinier for den enkelte amtskommune og i Hovedstadsområdet i *Regionplaner*. Regionplanerne må ikke stride imod landsplanmæssige interesser (landsplandirektiver). De omfatter en periode på 12 år (men revideres hvert 4. år). Regionplanerne udpeger bl.a. områder med særlig naturbeskyttelsesinteresse, beliggenhed af skovrejsningsområder, kvaliteten af vandløb og søer samt områder med drikkevandsinteresse. Det er den enkelte amtskommune, der er planlægningsmyndighed for regionplanerne.

For den enkelte kommune skal der foreligge en *kommuneplan*. Kommuneplanen fastlægger en hovedstruktur for hele kommunen og angiver de overordnede mål for udvikling og arealanvendelse i kommunen. Kommuneplanen må ikke stride imod regionplanen.

Kommunalbestyrelsen kan endvidere udarbejde *lokalplaner*. Hvor kommuneplanerne gælder for hele kommunen, gælder lokalplanerne for et enkelt område og fastlægger mere detaljeret, hvordan området skal se ud. Lokalplaner skal altid udarbejdes før der gennemføres større bygge- og anlægsarbejder, herunder nedrivning af bebyggelse. Afgørelsen af om der foreligger lokalplanpligt i den konkrete situation træffes af kommunalbestyrelsen ud fra en samlet vurdering. Opførelse af stationære kulisser på et militært terræn i landzone er et eksempel på et anlæg, som normalt vil kræve udarbejdelse af en lokalplan.

Kommunen er planlægningsmyndighed for såvel kommuneplaner som lokalplaner.

Zoneinddeling

I planlovens kap. 7 opdeles landet i byzoner, sommerhusområder og landzoner, og begrænsninger for anvendelse i de enkelte zoneområder defineres.

Fløjstrup Skydebane er beliggende i landzone. I henhold til planlovens § 35 må der i landzone ikke uden tilladelse fra landzonemyndigheden foretages udstykning, opføres ny bebyggelse eller ske ændring i anvendelsen af bestående bebyggelse og ubebyggede arealer.

Afgørelsen af om zonetilladelse er påkrævet træffes af Sønderhald Kommune. På hjemmeværnets

arealer vil etablering eller flytning af permanente, militære anlæg og opstilling af faste terrænpunkter normalt kræve zonetilladelse. Det er Sønderhald Kommune der træffer afgørelse om, hvorvidt der kræves zonetilladelse.

Anlæg m.v., som etableres midlertidigt, men som ikke er fjernet inden 1 måned fra etablering, regnes som permanente.

8.3 Status i Århus Amts Regionplan 2001

Området Fløjstrup Skydebane ligger på er i et regionplanen nævnt som et "Område af særlig landskabelig interesse", hvor der skal tages specielle hensyn i forhold til det landskabelige billede. Området er endvidere beliggende i en område der er karakteriseret som et skov- og naturområde. Der er udlagt et skovrejsningsområde umiddelbart vest for selve skydebanen.

8.4 Kommuneplanlægning

I Sønderhald Kommuneplan er området ved Fløjstrup Skydebane karakteriseret som et yderområde i landzone, hvor de kommunale interesser er indenfor turisme og fritid.

8.5 Naturbeskyttelsesloven

Naturbeskyttelsesloven (LBK nr. 884 af 18/08 2004) skal medvirke til at værne landets natur og miljø så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet. Naturbeskyttelseslovens generelle beskyttelsesbestemmelser omfatter bl.a. en række naturtyper, beskyttelseslinier for nogle markante landskabselementer samt offentlighedens adgang. Desuden indeholder ændringen af loven i 2004 bl.a. bestemmelser, der gennemfører EU's direktiv om beskyttelse af vilde fugle (EF-fuglebeskyttelsesdirektivet) samt dele af EU's Habitatdirektiv om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

Beskyttede naturtyper m.v.

Naturbeskyttelsesloven (NBL) indeholder en række bestemmelser om beskyttelse af naturtyper. Det drejer sig om:

- ♦ Søer, vandløb, heder, moser, strandenge, ferske enge og biologiske overdrev (NBL § 3)
- ♦ Klitfredede arealer (NBL §§ 8-11).

I det følgende gives en kort beskrivelse af, hvilke restriktioner der gælder for de beskyttede naturtyper, der findes på Fløjstrup Skydebane. Der henvises i øvrigt til siderne 20-53 i Skov- og Naturstyrelsens "Vejledning om registrering af beskyttede naturtyper" fra 1993. Bemærk dog at naturtypen overdrev er omdefinert (se nedenfor).

Heder, moser, strandenge, strandsumpe, overdrev og ferske enge

Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af heder, moser, strandenge og strandsumpe, biologiske overdrev samt ferske enge, når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med søer er større end 2500 m² i sammenhængende areal. Det skal her bemærkes,

at *fortsat pleje* af arealerne i form af slåning, græsning o.lign. ikke strider imod denne bestemmelse.

Med ændringen af loven i 2004 slås det fast, at den beskyttede naturtype ”overdrev” fremover defineres som såkaldte ”biologiske overdrev”, dvs. at det er områdets botaniske kvalitet, der er afgørende for, om området kategoriseres som overdrev, og ikke dets kulturhistorie, dvs. tidligere driftshistorie.

Småbiotoper mindre end 2500 m² er i øvrigt omfattet af beskyttelsesordningen, hvis de støder op til eller indgår i arealer med andre beskyttede naturtyper, og det samlede areal er 2500 m² eller derover.

Skov- og Naturstyrelsen har udarbejdet nogle generelle retningslinier for administrationen af de generelle beskyttelsesbestemmelser i naturbeskyttelseslovens § 3, set i forhold til forsvarrets anvendelse af øvelsespladser og skyde- og øvelsesterræner. Retningslinierne vedlægges som bilag 5.

Beskyttelseslinjer

Udover ovennævnte, generelle naturtype-beskyttelse fastsætter naturbeskyttelsesloven beskyttelseslinjer for en række markante landskabselementer:

- ♦ Strande (NBL § 15) - 300 m.
- ♦ Søer og åer (NBL § 16)
- ♦ Skove (NBL § 17)
- ♦ Fortidsminder (NBL § 18) – 100 m.
- ♦ Kirker (NBL § 19). – 300 m.

Beskyttelseslinjerne administreres af amtet.

Søer og åer

Inden for en afstand af 150 m fra søer med en vandflade på mindst 3 ha og for vandløb, der er registreret med en beskyttelseslinje i henhold til tidligere lovgivning, er der forbud mod at placere bebyggelse (bygninger, skure, campingvogne, master m.v.), foretage ændringer i terrænet, beplantning o.lign. Midlertidige terrænændringer som nedgravning af ledninger kræver ikke dispensation, såfremt terrænet straks retableres til det oprindelige udseende.

Vandløb med beskyttelseslinjer er vandløb, der pr. 01/09 1983 var klassificeret som offentlige, og som havde en bundbredde på mindst 2 m.

Å-beskyttelseslinjen har ikke relevans for Fløjstrup Skydebane.

Skov

Indenfor en afstand af 300 m fra skove er der normalt forbud mod at placere bebyggelse.

Denne bestemmelse gælder dog ikke for nye anlæg til egentlige forsvarsformål, der placeres indenfor de naturlige rammer af bestående forsvarsanlæg.

Denne bestemmelse gælder for Fløjstrup Skydebane, hvor arealet umiddelbart østfor er fredsskov. Endvidere er det egekrat, der findes på skydebanens område omfattet af fredskovspligtigt.

Fortidsminder

Der må ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 m fra fortidsminder, der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven. Ligeledes må der ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende.

Forbudet gælder dog ikke for:

- ♦ landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning,
- ♦ gentilplantning af skovarealer, der ligger i en afstand af mindst 2 m fra fortidsmindet,
- ♦ beplantning i eksisterende haver samt
- ♦ sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme.

Der findes dog ingen egentlige fortidsminder på Fløjstrup Skydebanes område.

8.6 Offentlighedens adgang til forsvarets arealer

I forbindelse med spørgsmålet om offentlighedens adgang til forsvarets arealer skal der henvises til **lov nr. 336 af 6/6-1991** "om forbud mod ophold på og færdsel gennem forsvarets skydeområder og andre militære områder", hvorved Forsvarsministeren kan fastsætte forbud mod færdsel. Til loven findes bekendtgørelse nr. 64 af 30. januar 2002: "Bekendtgørelse om forbud mod ophold på og færdsel gennem forsvarets skydeområder og andre militære områder"

Fra bekendtgørelsens § 1, stk. 2 fremgår det bl.a., at offentlighedens adgang: "...dog tilgodeses, når hensynet til sikkerhed samt uddannelses- og øvelsesvirksomhed tillader dette. Bestemmelser om offentlighedens adgang til det enkelte øvelsesområde skal fremgå af drifts- og plejeplanen, ordensreglementet samt af afspærringsforanstaltningerne, herunder tilkendegivelser ved forbudstavler."

Retningslinierne er beskrevet i forsvarets bestemmelse: FKOBST 610-4, pkt. 8.

Disse fastslår, at når der ikke foregår militær aktivitet på terrænerne vil terrænet normalt være åben for publikum efter de retningslinier, der fremgår af drifts- og plejeplanen og ordensreglementet, der er placeret ved indfaldsveje til terrænet. Visse skydeområder kan være permanent afspærret for publikum af hensyn til sikkerhed i form af fare for udetoneret, sprængfarlig ammunition i området. Dette er ikke tilfældet for Fløjstrup Skydebane.

8.7 Plejepligt af beskyttede naturtyper og fortidsminder

Hjemmeværnet har som en statslig arealforvaltende myndighed pligt til at pleje de af sine arealer, som er registreret som beskyttede naturtyper. Dette fremgår af "Vejledning om naturbeskyttelsesloven", udgivet af Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen 1993, afsnit 16.5 side 157, som lyder:

Efter lovens § 52, stk. 1, har amtskommuner og kommuner, som ejer ikke fredede arealer, der omfattes af bestemmelserne om beskyttede naturtyper og sten- og jorddiger i lovens § 3 og § 4, stk. 1 og om fortidsminder i §§ 12-13 pligt til at pleje disse. Denne pligt gælder dog ikke for vandløb og søer.

Plejepligten indebærer, at den pågældende myndighed har ansvaret for, at de pågældende områder ikke varigt skifter karakter. Dette opnås ved fra tid til anden at fjerne f.eks. selvsåede træer fra hede- eller engarealer.

Når staten ikke udtrykkelig er nævnt, skyldes det, at det forudsættes, at de statslige arealforvaltende myndigheder løbende træffer de foranstaltninger, som er nødvendige for at holde deres arealer i en rimelig stand. Det bemærkes, at amtskommunerne i forbindelse med udøvelse af tilsynet i medfør af lovens § 73 kan gøre statslige arealforvaltende myndigheder opmærksom på eventuel manglende pleje.

8.8 Museumsloven

Museumsloven (Lov nr. 473 af 7/6 2001 med senere ændringer) varetager den arkæologiske kulturarv. Den arkæologiske kulturarv omfatter spor af menneskelig virksomhed, der er efterladt fra tidligere tider, dvs. strukturer, konstruktioner, bygningsgrupper, bopladser, grave og gravpladser, flytbare genstande og monumenter og den sammenhæng, hvori disse spor er anbragt.

Findes der under jordarbejder fortidsminder eller en for den pågældende lokalitet usædvanlig naturhistorisk naturgenstand, som er beskyttet efter museumsloven, skal arbejdet straks standses og fundet anmeldes til kulturministeriet eller det nærmeste statslige eller statsanerkendte kulturhistoriske museum. Denne beslutter snarest, om arbejdet kan fortsætte, eller om det eventuelt skal indstilles, indtil der er foretaget en arkæologisk undersøgelse. Det skal nævnes at bestemmelsen omkring nærmere undersøgelser af usædvanlige naturhistoriske naturgenstande forventes anvendt yderst sjældent.

Alle kendte arkæologiske fund er registreret i Nationalmuseets sogneregister med et sognebeskrivelsesnummer ("Sb.nr."). Numrene er fortløbende indenfor de enkelte sogne. Fredede fortidsminder er udover ovennævnte nummer tillige forsynet med et fredningsnummer ("Fr.nr") og registreret i Kulturarvsstyrelsen.

Beskyttelse af fortidsminder

Frem til 1. oktober 2004 har synlige fortidsminder været beskyttet efter naturbeskyttelsesloven, men er derefter overført til museumsloven, som således gælder for samtlige fortidsminder. Beskyttelseslinjen i forhold til fortidsminder findes dog stadig i naturbeskyttelsesloven.

Beskyttelsen af fortidsminder inderbærer et forbud mod at ændre tilstanden. Der må endvidere ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, der fastslægger skel gennem fortidsminder.

På fortidsminder og inden for en afstand af 2 m fra dem må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes, og der må ikke anvendes metaldetektor.

Beskyttelse af sten- og jorddiger

Beskyttelse af jord- og stendiger er pr. 1. oktober 2004 overført fra naturbeskyttelsesloven til museumsloven.

Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende. Ved sten- og jorddiger forstås menneskeskabte forhøjninger af sten, jord, græstørv eller lignende materialer, der fungerer eller har fungeret som hegn og har eller har haft til formål at markere administrativ ejendoms- eller anvendelsesmæssige skel i landskabet.

Ved ændringer forstås ethvert jordarbejde i diget – f.eks. etablering af gennemkørsler, fjernelse af digestrækniger, frapløjning eller afskrælning af diget, fjernelse af rødder og stød fra bevoksning.

Bevoksningen på diget er ikke beskyttet, men kan uden dispensation skæres ned – dog må rødder og stød ikke fjernes.

Fra 1. august 2001 er den generelle beskyttelse af sten- og jorddiger udvidet til at gælde:

- alle stendiger

- andre diger (jorddiger), der er angivet på det sidst reviderede kortværk fra Kort og Matrikelstyrelsen 1:25000 (4 cm kort) før 1. juli 1992 fra det pågældende område
- alle offentligt ejede diger
- alle diger på og ved beskyttede naturtyper som enge, overdrev, heder o.lign. - uanset om de er vist på de trykte kort eller ej.

Der er ikke registreret fortidsminder eller sten- og jorddiger på Fløjstrup skydebanes område.

8.9 Fredning af arealer på Fløjstrup Skydebane

Der er ingen fredninger på Fløjstrup skydebanes område.

8.10 Vildtpleje

Vildtplejen på Hjemmeværnets arealer gennemføres principielt efter samme regler, som gælder for det øvrige forsvar (FKOBST 610-1) og for Skov- og Naturstyrelsens arealer. Heraf fremgår blandt andet:

I den udstrækning den militære brug gør det muligt, skal arealerne til enhver tid fremtræde som fristeder for den danske fauna. Vildtplejen skal være en integreret del af drifts- og plejeplanen og primært baseres på områdets egen naturlige balance.

Generelt gælder følgende vedrørende jagt:

- Eventuelle vildtagre placeres uden for fredskov og beskyttede naturområder og i overensstemmelse med drifts- og plejeplanens bestemmelser
- Gødskning af vildtagre begrænses i overensstemmelse med Skov- og Naturstyrelsens politik for landbrugsarealer til maksimalt 80 % af normal kvælstofnorm fastsat af Direktoratet for Fødevarer for de pågældende afgrøder.
- Fældefangst må kun foregå af vildtarter, som er omfattet af Lov om Mark- og Vejfred, dvs. primært mink.

Der må ikke:

- gennemføres opdræt og udsætning til afskydning
- foregå fodring af andefugle i og ved vandhuller og vådområder.
- skydes fuglevildt på pladser, hvor der fodres i jagtsæsonen
- drives jagt på vandfugle (gæs, ænder, vadefugle (minus skovsneppe), blishøne og måger) på søer og i vådområde med åben vandflade på over 2 ha, da disse områder regnes for vigtige rasteplasser for vandfugle, og derfor skal sikres fred, eller
- drives jagt i udpegede Ramsar, EF-fuglebeskyttelses- og Habitatområder på arter, som områderne er udpegede med henblik på at beskytte.

Der foretages ingen aktiv vildtpleje på Fløjstrup skydebanes område.

8.11 Skovloven

Skovloven (LBK nr. 453 af 09/06/2004) har til formål at bevare og værne landets skove og hertil forøge skovarealet. Skovloven omfatter fredskovspligtige arealer som er:

- 1) Arealer, som miljøministeren har besluttet skal være fredskovspligtige.
- 2) Arealer, der i matriklen eller tingbogen er noteret som majoratsskov.
- 3) Arealer med skov, der ejes eller erhverves af stat, kommuner eller folkekirke, arealer, der ejes af disse, og hvor skov etableres eller indfinder sig, samt tilhørende arealer uden træbevoksning

De træbevoksede arealer på Fløjstrup Skydebane er fredskov, dvs. egekrattet.

Loven har også til formål at fremme bæredygtig drift af landets skove. Bæredygtig drift betyder inddragelse af såvel økonomiske som økologiske og sociale værdier. Det enkelte fredskovspligtige areal skal administreres ud fra en helhedsbetragtning hvor det tilstræbes at:

- 1) fremme opbygningen af robuste skove,
- 2) sikre skovens produktion,
- 3) bevare og øge skovenes biologiske mangfoldighed og
- 4) sikre, at hensynet til landskab, naturhistorie, kulturhistorie, miljøbeskyttelse og friluftsliv kan tilgodeses.

I offentligt ejede skove skal der lægges særlig vægt på de hensyn, der er nævnt i ovenstående punkt 3 og 4.

Fredskovspligtige arealer skal holdes bevokset med træer, der danner, eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne sluttet skov af højstammede træer. Der er dog mulighed for at anvende op til 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal (den enkelte skov) til skovgræsning eller stævningsdrift. Andre 10 pct. kan lægges ud til juletræer og pyntegrønt i kort omdrift og endelig kan 10 pct. lægges ud som åbne naturarealer.

Der må ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald. Der må dog opføres byggeri, etableres anlæg eller gennemføres terrænændringer, som er nødvendigt for driften, herunder arbejdsskure på op til 10 m² i skove på over 20 ha, hvor der ikke er andet driftsbyggeri. Der må endvidere opføres spejderhytter, skovbørnehaver og lignende byggeri, der særligt tilgodeser børns og unges friluftsliv. Der kan gives dispensation til andre former for byggeri mv., men praksis er meget restriktiv.

Sammenhængende fredskovspligtige arealer må ikke udstykkes hvis delene er under en vis størrelse, dvs. 50 ha på gode jorder stigende til 200 – 300 ha på ringere jorder.

Findes der skovbevoksede, fredskovspligtige arealer i de internationale naturbeskyttelsesområder skal der udarbejdes en Natura 2000-skovplan, som beskytter naturtyper og levesteder for arter m.v.

For Fløjstrup Skydebane administreres Skovloven under hensyntagen til, at skovområderne anvendes til militære formål. Skov- og Naturstyrelsen ved Fussingø Statsskovdistrikt er skovlovsmyndighed for skovområderne på skydebanens område.

Egekrattet er der ikke i matriklen registreret fredskovspligt på, hvorfor dette snarest bør gøres af skovlovsmyndigheden.

FREMTIDIGE BEHOV OG ØNSKER

9 Hjemmeværnets fremtidige behov og ønsker

I forbindelse med udarbejdelsen af nærværende drifts- og plejeplan har Hærhjemmeværnsdistrikt Djursland beskrevet de fremtidige ønsker for anvendelsen af skydebanen.

Behov for øvelsesanlæg og uddannelsesfaciliteter

Der forventes et fremtidigt behov på niveau med den nuværende anvendelse i forbindelse med øvelser og uddannelse af lokale enheder.

Dog vil der i fremtiden måske ske en udvidelse ved brug af arealet, der hører til skydebanen, til bivuak og overnatningsøvelser.

Behov for ændringer i terræn og bevoksning

Der i nær fremtid ikke behov for ændringer af de faste installationer, der får indflydelse på naturområdet.

Det kan evt. komme på tale at etablere handlebaner, hvor man gør brug af laser.

Skovbunden i egekrattet er flere steder dækket af et tæppe af bregnen Engelsød.

10 Skov- og Naturstyrelsens forslag til beskyttelse og forbedring af naturværdier og offentlighedens adgang

10.1 Forslag til en overordnet målsætning for områdets fremtidige naturtilstand

Naturområdet ved Fløjstrup Skydebane bør generelt plejes således, at flora og fauna sikres bedst mulige forhold under respekt for Hjemmeværnets aktiviteter. Dette sikres ved at indføre en løbende pleje af overdrevs- og hedearealerne og en tynding og pleje af egekrattet.

Drift og pleje af Naturområdet ved Fløjstrup Skydebane skal leve op til de internationale, nationale, regionale og lokale lovgivningsmæssige forpligtigelser, som bl.a. Århus Amt, Sønderhald Kommune har pålagt områderne ifølge region- og kommuneplanlægningen og staten gennem naturbeskyttelses- og planlovgivningen.

10.2 Forbedringer i plejen af overdrevsarealet

For at fremme og sikre den typiske overdrevsflora bør tidligere tiders pleje(brug) genindføres. Dette kan enten foregå ved årlige slet eller ved afgræsning med husdyr.

10.3 Forbedringer i plejen af hede-overdrevsarealet.

Der er registreret et lille hedeareal, som er ved at gro til i bølget bunke. Arealet bør ryddes og det høstede materiale fjernes.

Overdrevsarealet i syd umiddelbart nordfor P-pladsen, er der enkelte steder små grupper af hedelyng og en pleje af arealet ved slåning vil give en mosaik af hede og overdrev. Arealet er endvidere helt tilgroet af italiensk gyvel, der bør ryddes hurtigst muligt for at få den opridelig naturtype frem igen.

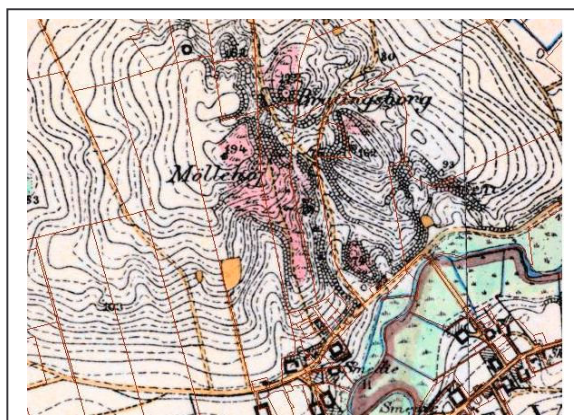
10.4 Sikring og pleje af egekrattet

Egekrattet, der er et tilgroningskrat, trænger til en tynding for at bevare lysbrønde til skovbunden og sikre en genopvækst af egne. Egekrattet skal sikres for eftertiden ved at der tinglyses den deklaration på arealet. Fussingø Statsskovdistrikt er ansvarlig for at denne sikring sker.

10.5 Offentlighedens adgang

Der bør med skiltning og information gives offentligheden bedre mulighed for adgang til hele arealet udenfor skydetiderne. Endvidere bør stiforløbet fra syd til nord sikres. Stien er på kort der er mere end 100 år gamle.

*Stiforløbet kan ses af kortet til højre.
De lyserøde farver er hede og
Den grønne farve er egne neden for
Fløjstrup.*

11 Kommentarer og ønsker fra eksterne bidragydere

Ved en skrivelse af den 9. maj 2005 orienterede Skov- og Naturstyrelsen de eksterne bidragydere, bestående af Århus amt, Sønderhald Kommune, Friluftsrådet, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Entomologisk Fagudvalg, Dansk Botanisk Forening samt Danmarks Jægerforbund om, at en drifts- og plejeplanlægning for Fløjstrup Skydebane var igangsat. Styrelsen indkaldte i den anledning eventuelle bidrag fra de pågældende myndigheder og organisationer til planlægningen. Om formålet med drifts- og plejeplanlægningen hed det, at

“Planen skal fastlægge retningslinierne for benyttelse, drift og pleje af terrænerne, således at der opnås en tilfredsstillende opfyldelse af forsvarets behov for overvågnings- og øvelsesmæssige aktiviteter samtidig med at de naturbeskyttelsesmæssige, rekreative og kulturhistoriske interesser tilgodeses.

Drifts- og plejeplanlægning vil omfatte udarbejdelse af kort, registrering af naturtyper og flora- og faunamæssige forhold, fastlæggelse af plejebehov samt en afvejning af benyttelses- og beskyttelseshensyn.

Bidrag

Det er et vigtigt formål med planlægningen at tilvejebringe al relevant information om terrænerne og sikre, at de til områderne knyttede interesser kan indgå i afvejningerne. Materiale, som bør indgå i den kommende driftsplanlægning og ønsker til den kommende arealdrift, ønskes derfor oplyst.”

Endvidere hed det, at

“Skov- og Naturstyrelsen er opmærksom på, at amtet og kommunen ikke kan give en generel godkendelse af en kommende drifts- og plejeplan for området, men at der skal søges om tilladelse til de af planens tiltag, der vurderes at kræve en sådan. Skov- og Naturstyrelsen håber dog, at amtet og kommunen vil involvere sig i og acceptere afvejningen mellem de forskellige interesser i forbindelse med drifts- og plejeplanlægningen.

Efter styrelsens opfattelse bør det herefter være således, at forsvaret som bruger af planen kan have en berettiget forventning om, at amtet og kommunen vil administrere relevant lovgivning med udgangspunkt i drifts- og plejeplanen. Der tænkes her navnlig på Lov om Planlægning, Naturbeskyttelsesloven og Vandløbsloven. Tiltag som der i forbindelse med udarbejdelse af planen har været enighed om, og som kræver tilladelse, bør der således umiddelbart kunne meddeles tilladelse til. Dette er en af baggrundene for i det hele taget at iværksætte en planlægning af denne type.”

Det blev endvidere meddelt, at Skov- og Naturstyrelsen, efter modtagelse af materiale og gennemførelse af egen kortlægning og registrering af arealet, ville udarbejde et forslag til en drifts- og plejeplan. Dette planforslag ville blive tilsendt bidragyderne til kommentering. Styrelsen bad om, at eventuelle bidrag var fremsendt til styrelsen senest den 16. juni 2005.

Skov- og Naturstyrelsen har modtaget bidrag fra Århus amt, Friluftsrådet, Entomologisk Fagudvalg og Kulturmiljørådet for Århus Amt.

Det skal bemærkes, at Friluftsrådet er en paraplyorganisation for friluftslivet i Danmark, og som sådan sørger for at varetage såvel de tilsluttede organisationers som den almene befolknings behov for og interesser i et aktivt friluftsliv.

Bidragene er generelt set indføjet ordret.

11.1 Århus Amt – Natur og Miljø

Århus Amt, Natur og Miljø ved biolog Lasse Werling har ved brev af 21. juni 2005 kommet med følgende forslag:

Skov- og Naturstyrelsen og Hjemmeværnskommandoen har indgået en aftale om udarbejdelse af en 15-årig drifts- og plejeplan for terrænet omkring Fløjstrup Skydebane.

I den forbindelse beder Skov- og Naturstyrelsen om materiale og ønsker for den fremtidige drift af området. Området blev gennemgået ved en rundvisning på stedet den 30. maj 2005.

Nuværende naturindhold

Arealet, der hører til skydebanen, udgøres af en langstrakt (ca 100 x 600 m), kuperet og overvejende træ-bevokset parcel med skydebanen placeret i den sydvestlige ende. Arealet ligger på nordsiden af Allingå-dalen, og der er flere steder fin udsigt over dalen. På kort fra 1870 er stort set hele arealet angivet som hede. Der er siden foregået naturlig tilgroning med selvsået træ- og buskvækst, men spredt på arealet findes stadig pletter af lysåben hedenatur. Især findes der spredt en del ene, som mindelser om hedenatur, der givetvis har været drevet med græsning. Større områder har nu karakter af egekrat. 2 steder er der stadig sammenhængende, lysåbne områder, der indgår i arealer, som af Århus Amt foreløbigt er registreret som overdrev, omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. (Gule konturlinier på luftfotoet). Disse områder er målsat B i Naturkvalitetsplan for Århus Amt 2005.

Den sydligste del af arealet udgøres mod vest af den delvis nedgravede skydebane mod øst af en højderyg med spredt selvsået trævækst og et område omkring den nord-syd-gående sti, der er helt tilgroet med italiensk gyvel og med undervækst af meget artsfattig bølget bunke-domineret vegetation.

Den midterste del af arealet er sammenhængende, selvsået egekrat med en del enebær, men også opvækst af ahorn og enkelte nåletræer. Egekrattet er tilsyneladende af relativ ung alder, opstået ved tilgroning af heden efter at driften er opgivet. Egekrattet har god naturkvalitet og med adskillige gamle ege, der grener sig helt fra bunden som indicier på tidligere tiders mere lysåbne forhold. Der er pletter med brombærkrat, men i øvrigt en veludviklet, lyskrævende skovbundsvegetation med almindelige arter, som også findes på heder - såsom engelsød, bølget bunke, skovstjerne. Desuden er den i øvrigt ualmindelige klatrende lærkespore udbredt i skovbunden.

Den nordligste del udgøres af flere, stadig lysåbne arealer med overdrevskarakter. Specielt den nordligste del rummer et stort åbent slugtparti med fin landskabskvalitet. Vegetationen bærer præg af, at der langvarigt ikke har været drift på arealet. Der er således ophobet en tyk måtte af uomsat førne primært af bølget bunke, som nu dominerer arealet. Men der findes stadig mere ualmindelige karakterplanter, som indikerer langvarig græsningsdrift, f.eks. enghavre og en mindre bestand af opret kobjælde (regional ansvarsart). Der er tidligere på dette areal også fundet enkelte eksemplarer af nikkende kobjælde. Denne flora er afhængig af græsnings- eller høsletsdrift. Der findes større partier med delvis sammenhængende enebærkrat. Adskilt fra det

store lysåbne areal findes der i syd-enden af delarealet et mindre græshedeområde, helt domineret af bølget bunke, men også med veludviklede enebær. De to lysåbne områder adskilles af egekrat med ene på en stejl nordvendt skrænt.

Kortbilag till Århus Amts forslag til Drifts- og plejeplanen for Fløjstrup Skydebane.

Området er inddelt i 3 underområder

A = Område i syd

B = Områder midt

C = Område i nord

Forslag til fremtidig drift og pleje

./. Arealets afgrænsning og foreslåede delområder fremgår af vedlagte luftfoto (2004).

Den lysåbne natur, som tidligere har præget området bør genskabes og fastholdes på de dele af arealet, hvor der stadig er rester af vegetationen. I mosaik med lysåbent egekrat med enebær vil der kunne genskabes et område med stor artsrigdom og med stor oplevelses- og landskabskvalitet. Genskabelse/ fastholdelse af den artsrige lysåbne natur kræver rydning af uønsket opvækst og opfølgende pleje med fjernelse af bundens ophobede plantemateriale enten (optimalt) ved græsning eller ved høslet med fjernelse af det afslåede materiale.

Område A. Nuværende status: Gyvelkrat. Målsætning: lysåbent, artsrigt hede/overdrev.

Anbefaling

Al opvækst af gyvel ryddes og der foretages maskinel afslåning af græstæppet. Materialet fjernes fra arealet. Trampestien opretholdes. Der kan evt skiltes/informeres om området ved stiens start.

Område B. Nuværende status: artsblandet egekrat. Målsætning: Lysåbent egekrat med ene.

Anbefaling

Der foretages rydning i opvækst, idet gamle, krumvoksede, fuldkronede ege og enebær prioriteres. Opvækst af især ahorn og nåletræer ud over enebær fjernes. Hvor enebær endnu ikke er væsentligt skyggepåvirket, prioriteres den frem for egen. Der skabes egentlige lysbrønde/lysninger og tyndes i egen, således at der skabes en mosaik af områder med sluttet kronedække og lysninger med enebær. På højde med enden af skydebanen findes et mindre, lyngdomineret område med fin udsigt over Allingå-dalen. Dette område fastholdes lysåbent. Af hensyn til fugle- svampe og insektliv efterlades større grene og stammer i skovbunden. Kvas og øvrigt fældes materiale fjerne for at modvirke opvækst af brombær og brændenælder.

Område C. Nuværende status: overdrev under tilgroning adskilt af ege-ene-krat. Målsætning: Overdrev med stor artsrigdom i kombination med lysåben ege-ene-krat.

Anbefaling

For at sikre artsrigdommen og resterne af den lysåbne natur foresås det at hegne hele C-området og indføre ekstensiv græsning uden tilskudsfordring med nøjsomme dyr - f.eks islandske heste, højlandskvæg eller pelsfår. Egekrattet græsses med. Der etableres hegnindgange ved stier. Hvis græsning af praktiske årsager ikke kan realiseres, vil det næstbedste være slåning på overdrevsarealerne med fjernelse af det afslåede materiale.

Kulturhistoriske og rekreative forhold

På naboarealet vest for skydebaneområdet ligger et større fortidsminde (gravplads), der for nylig er udgravet. Det bør overvejes, om der kan skabes stiadgang hertil og skiltes/formidles om fortidsmindet. For at sikre offentlighedens brug af området bør den eksisterende sti gennem området udbygges, og der skal i den forbindelse etableres faldlåger el. lign ved indgang til eventuel dyrehegning. Stien kan udvides til naboarealet mod vest, hvis der kan opnås enighed om det. Der bør informeres om området ved skiltning ved p-pladsen i sydenden.

Administrative forhold

Naturbeskyttelsesloven

Natur- og Miljøkontoret, Århus Amt vurderer, at ingen af de oven for nævnte forslag til plejeforanstaltninger kræver dispensation fra naturbeskyttelsesloven. Det bør undersøges, om dele af området og tilgrænsende arealer formelt kan udpeges som egekrat af Skov- og Naturstyrelsen.

11.2 Friluftsrådet

Ved mail af 15.06.2005 er fremsendt Friluftsrådets bidrag ved Amtsformand Jørgen Metzdorff:

Friluftsrådet modtog den 9. maj 2005, indkaldelse til rundvisning på Fløjstrup Skydebane i forbindelse med udarbejdelse af drifts- og plejeplan. Indledningsvis ønsker Friluftsrådet at takke for modtagelsen af indkaldelsen og for den fine rundvisning på terrænet. Friluftsrådet og dets medlemsorganisationer er glade for denne mulighed for at komme med ønsker og kommentarer til den kommende drifts- og plejeplan for området.

Overordnet ønsker Friluftsrådet at udtrykke stor tilfredshed med udarbejdelsen af drifts- og plejeplaner for de militære arealer, hvor der indarbejdes, i hvilket omfang offentligheden skal have adgang til arealerne. Drifts- og plejeplanernes varighed taget i betragtning mener Friluftsrådet, at det er meget vigtigt at få afklaret denne adgang, så der kan sikres en fornuftig balance mellem de militære aktiviteter og offentlighedens adgang til disse arealer. Samtidig kan en større åbenhed være med til at skabe lokal forankring og forståelse.

Offentlig adgang generelt

Generelt ønsker Friluftsrådet at reglerne for offentlig adgang til de militære arealer udenfor øvelsestid, bør tilpasses efter naturbeskyttelseslovens forskrifter på lige linjer med reglerne for statsskovene. Der bør således være adgang ad veje og stier til fods, til hest og på cykel, samt yderligere til fods i terrænet.

Friluftsrådet har ikke yderligere kommentarer, og ser frem til modtagelsen af udkastet til drifts- og plejeplan for Fløjstrup Skydebane.

11.3 Entomologisk fagudvalg.

Ved mail af 10. juni 2005 er Søren Tolsgaard, der er medlem af Entomologisk Fredningsudvalg kommet med en opgørelse over, hvad der er fundet af insekter mm. i forbindelse med bidragyderbesigtigelsen, samt et opfølgende besøg den 7. juni 2005. Bidraget er medtaget under afsnit 4.9 Fauna.

11.4 Kulturmiljørådet i Århus Amt

Carsten Enemark fra Fjordcentret ved Randers Fjord er ved mail af 31. maj 2005 kommet med følgende kommentarer og forslag:

Jeg er enig i at gyvel og ahorn skal væk under alle omstændigheder.

Jeg synes der skal laves flere forslag der tager hensyn til de ressourcer, som lodsejeren har. Det nytter ikke noget, at fare hårdt frem hvis ikke også man har kræfter til at fortsætte arbejdet. (jeg er bange for at man hvis ikke man følger op kan komme til at fremme brombær og bølget bunke) Vil man heden kræver det hårdt og intensivt arbejde i lang tid. Hedelyng er et symptom på menneskelig overudnyttelse af et areal. Men det vil bestemt være flot med en stump lynghede. Variation er naturligvis også OK.

Har men ikke kræfterne til hede er der ingen grund til at fjerne egene.

Jeg mener godt, at et plejeudkast kan rumme flere startforslag og flere planer fremover.

Overdrevsarealet i nord. Det er her de sjældne Kobjælder findes.

AFVEJNING

12 Afvejning af benyttelse og beskyttelse

Som led i planprocessen har Hjemmeværnet og Skov- og Naturstyrelsen i fællesskab drøftet og foretaget en afvejning af de forskellige ønsker og forslag til den fremtidige benyttelse og beskyttelse, som beskrevet i de tre foregående kapitler. Afvejningen blev foretaget på et møde på Hærhjemmeværnsdistrikt Djursland den 27. juni 2005 mellem Hærhjemmeværnsdistrikt Djursland, Hjemmeværnskommandoen, Forsvarets Bygningstjeneste samt Skov- og Naturstyrelsen.

12.1 Vurdering af ønsker og forslag fra Hjemmeværnet

12.2 Afvejning af ønsker og forslag fra Århus Amt

Århus Amts ønsker:

Området udenfor selve skydebanen er inddelt i 3 områder syd, midt og nord.

Det sydlige område

- ryddes for uønsket opvækst (væsentligst italiensk gyvel, og ahorn), arealet slås mekanisk og der plejes løbende ved slåning.

Infotavler op sættes ved stiens begyndelse ved P-pladsen.

Det midterste område

- ryddes for opvækst hvor enebærbuske og ege prioriteres (mangestammede ege prioriteres over enstammede ege). Større grene og stammestykker efterlades på arealet til gavn for fugle, svampe og insektliv. Kvas fjernes dog for at undgå at favorisere kvælstofelskende arter som brombær og brændenælder.

Det nordlige område

- bevares lysåbent – hegnes og græsses ekstensivt med nøjsomme dyr (islandske heste, højlandskvæg eller pelsfår), hvor der ikke tilskudsfodres. Alternativ til afgræsningen er slåning med fjernelse af materialet.

- Etablering af sti til udgravninger vestfor, samt information om samme.

- Egekrat bør sikres. Egekrattet græsses med.

Der var på afvejningsmødet tilslutning til alle Århus amts ønsker om pleje. Med hensyn til sti til og information om de arkæologiske udgravninger, der ligger vest for den nordlige del af området - er man positive over for ideerne og velvillige i forhold til at en del af området bruges til stiforbindelse og information. Det er dog andre, der må løfte denne opgave, hvor hjemmeværnets rolle er at spille positivt med.

12.3 Afvejning af ønsker og forslag fra Friluftsrådet

Friluftsrådets ønsker:

Friluftsrådets ønsker adgang til fods på hele arealet og adgang til hest og på cykel på veje og stier.

Dette ønske svarer til adgangsforholdene som de er for nuværende – hvor kun den sydlige halvdel af området der afspærres, når der er skydninger på skydebanen. I 2005 er omfanget af skydninger 1-2 dage om måneden.

Der var på mødet enighed om at Friluftsrådets ønsker efterkommer på den måde. Man fortsætter med den adgangs praksis man har i dag. Ved eventuel hegning af de nordlige områder i forbindelse med pleje ved græsning – er det dog ikke muligt at følge den nordgående sti til cykel og til hest men kun til fods – da passager af hegn bliver ved klaplåget eller stenter.

12.4 Afvejning af ønsker og forslag Kulturmiljørådet i Århus Amt.

Kulturmiljørådet for Århus Amts ønsker:

Fjernelse af Gyvel og Ahorn
Udarbejdelse af alternativer -

Det var tilslutning til Kulturmiljørådets ønsker. Dvs. der udarbejdes en alternativ plan, hvor der ikke tyndes i egne (dvs. en plan hvor, der køres pleje på hele arealet, samt en spareudgave hvor der plejes det mest nødvendige).

12.5 Afvejning af ønsker og forslag fra Entomologisk Fagudvalg

Entomologisk Fagudvalgs ønsker:

- Fjernelse af invasive arter – gyvel, bjergfyr og ahorn.
- Genskabe hede ved fjernelse af det ophobede lag af organisk materiale.
- Overdrevsareal plejes ved høslæt eller græsning. Pleje af overdrevsarealet i samarbejde med naboer, der har overdrevsarealer.

Der var tilslutning til Entomologisk Fagudvalgs forslag. Fjernelse af invasive arter er en del af den pleje, der er af de åbne arealer og egekrattet. Man vil forsøge at få det nordlige overdrevs areal afgræsset. Man er positive overfor at indgå i et større projekt for afgræsning af overdrevsarealer, der grænser op til Hjemmeværnets areal – det er dog andre der må løfte og koordinere denne opgave.

12.6 Vurdering af ønsker og forslag fra Skov- og Naturstyrelsen

Skov- og Naturstyrelsens ønsker:

- Pleje af alle 3 naturtyper, overdrev, hede og egekrat.
- Overdrev i nord hegnes sammen med egekrattet (evt. som to hegn, så man kan flytte dyrene fra det åbne og ind i skoven og omvendt) og det afgræsses ved skånsomme græssere.
- Egekrattet sikres ved pålæggelse af deklaration (Fussingø Statsskovdistrikt).
- Stiforløb fra syd til nord sikres. (denne sti fremgår af de gamle kort fra 1800-tallet).

Skov- og Naturstyrelsens ønsker, der kan indpasses i ovenstående ønsker blev tiltrådt af Hjemmeværnet.

PLAN

Denne del af drifts- og plejeplanen indeholder en anvisning af, hvorledes den ovenfor gennemgåede afvejning kan realiseres i praksis, herunder hvordan den skal udmøntes i retningslinier for arealets fremtidige benyttelse, pleje og forbedring.

Planperioden er perioden fra år 2005-2019. Sidst i dette afsnit er der opstillet en oversigt over den prioriterede handlingsplan – endvidere indsat som bilag 6. Handlingsplanen skal foruden at give et overblik over de plejemæssige tiltag, sprede plejeaktiviteterne, og derved ressourceanvendelsen, over hele planperioden.

Planforskrifterne er endvidere illustreret på drifts- og plejekortet, indsat som bilag 2.

13 Retningslinier for den fremtidige anvendelse af Fløjstrup Skydebane

Retningslinierne for den fremtidige anvendelse af skydearealet skal tilgodese følgende forhold:

- At arealet er udlagt som hjemmeværnets skydebane, og derfor fortsat skal kunne opfylde forsvarets behov for disse uddannelsesaktiviteter.
- At den militære benyttelse sker under hensyntagen til landskabelige og biologiske værdier, som i drifts- og plejeplanperioden søges fastholdt og udbygget.
- At den rekreative benyttelse sker i det omfang det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt og ikke forstyrrer hjemmeværnets brug samt er foreneligt med hensynet til de natur- og kulturmæssige værdier.

13.1 Retningslinier for pleje af overdrev/hedearealer

Det er målsætningen at bevare, forbedre og pleje overdrevsarealerne på Fløjstrup Skydebane i den bedst mulige plejetilstand. Det drejer sig om arealerne i syd og arealet helt i nord.

Overdrevene er tørbundsarealer med lav græs- og urtevegetation. Områderne har ikke været gødet eller jordbehandlet i en lang årrække, og rummer en værdifuld flora på den sandede jordbund. Det sydlige områder er helt tilgroet med italiensk gyvel og anden flerårig vegetation der har bredt sig i området.

Overdrevsområderne ryddes for opvækst og slå og efterfølgende introduceres græsning af områderne. Specielt området i nord er interessant at følge med de forholdsvis sjældne planter, der findes langs sporen over arealet.

13.2 Retningslinier for pleje af heden

Det er målsætningen at bevare og genoprette den lille lynghede på Fløjstrup Skydebane. Heden på Fløjstrup Skydebane er truet af tilgroning af selvsåede flerårige vækster og græs (væsentligst Bølget Bunke), som de seneste årtier har gjort hedestykket mindre og mindre.

Målsætningen i planen er således, at der fremover plejes målrettet på hedearealet for at tilgodese de plante- og dyrearter som er knyttet til denne naturtype som levested.

Hedearealet køres over med en grenknuser for at slå det døde lag af vissen Bølget Bunke i stykker. Det døde plantemateriale fjernes om muligt fra arealet. Herefter vil der spire ny lyng frem fra den blottede mineraljord. De gamle ener, der er på arealet, bevares.

13.3 Retningslinier for pleje af egekrat

Det er målet at skabe et varieret og lysåbent egekrat, med frodig bundvegetation. Ved hjælp af græsning kan denne tilstand opnås. Græsning kan ligeledes genskabe naturlige overgange fra åbne overdrev og heder til krat. Dermed skabes der flere levesteder for de mange dyr og planter, der er knyttet til gamle, lysåbne krat. Med lystilgangen følger også bedre muligheder for at lysttræarterne kan forynge sig selv, bl.a. eg, der dog ofte vil fordrø en form for tornet spiringsly for at kunne komme op over bidhøjde. Græsning kan ligeledes fremme en række særlige dyrearter, herunder insekter knyttet til store dyr og deres gødning.

Den umiddelbare effekt af skovgræsning er en øget lystilgang til bundvegetationen med udvikling af et tættere plantedække. Udbredelsen af skovbundsplanter øges, men samtidig vil der ofte ske en gradvis indvandring af planter fra de omgivende lysåbne samfund. Græsning på vedplanter sker først og fremmest på fritstående træer og buske og langs skovbryn.

Valg af græsningsdyr har stor betydning for egekrattets udvikling og naturindhold.

Græsningsdyrene har forskellige fødepræferencer og påvirker derfor vegetationen på forskellig måde, ligesom planterne har forskellig tolerance overfor græsning. Kvæg, heste og får er udprægede græssere, dvs. at de æder først og fremmest bundlagets vegetation, mens geder og hjorte i højere grad er browsere, det vil sige, de opsøger vedplanter og æder knopper, blade og kviste af træer og buske. Normalt vil dyr, der er græssere, dvs. kvæg, heste og får, være mest velegnet som græsningsdyr i egekrat.

Får græsser mere selektivt end kvæg og heste og hæmmer i høj grad græsningspionererne i at etablere sig. Urter foretrækkes generelt fremfor græsser og græsningen resulterer derfor i en græsdomineret, ret artsfattig bundvegetation. Fåregræsning medfører derfor ikke samme udvikling i artsrigdom og rumlig struktur som især kvæggræsning gør. Fårene æder gerne agern, men æder kun en begrænset mængde af egens blade og bark, så længe der er græs, urter og træer som røn, åble, tjørn og bævreasp.

Kvæg foretrækker bævreasp, eg, øret og grå pil, mens arter som dunbirk, abild og slåen ikke bliver specielt udvalgt, men afgræsses i forbindelse med græsning af grønsværen i de områder, hvor de tilfældigt vokser. Arter som vortebirk, alm. gyvel og roser bliver vraget i noget omfang afhængigt af de individuelle græsningsdyr. Kvæg æder helst græsser og andre neutralt smagende planter og græsser på en måde således at der opstår en mosaik af tætgræssede plæner og højere vegetation.

Heste har en græsningsadfærd, der i høj grad minder om kvæg. Heste græsser meget tæt på de foretrukne områder og lader ofte større samlede områder være ugræssede. De vrager nåletræer – også nye spirer – i højere grad end kvæg. Hestegræsning kan give en hurtigere tilgroning med f.eks. skovfyr og enebær end ved kvæggræsning eller ved ugræsset tilstand. Hestene bevæger sig mere rundt på arealerne, og deres færdsel kan give slid omkring rodhalsen på træer og på buske og bundvegetation, ligesom de i perioder kan afbarke løvtræer. Græsningstrykket er også af stor betydning for bundvegetationens sammensætning og struktur og for faunaen.

Der er umiddelbart meget lidt tilgængeligt foder for græssere i de fleste nutidige, tætte egekrat, specielt i de første år efter en græsning er indledt. Her vil ofte være behov for tilskud af foder med højere næringsværdi f.eks. ved at inddrage mere produktive græsgange i hegningen eller ved at lade græsningsperioderne i egekrattet være meget korte. Med tiden vil mere lysåbne forhold give mulighed for en større produktion ligesom foderkvaliteten øges som følge af dyrenes græsning.

Egekrattet plejes ved tynding og efterfølgende græsning.

Græsningen på det samlede område foregår med husdyr. Området inddeles i 3 folde, hvorved det bliver muligt at holde dyrene i visse områder og andre går fri. Det er specielt skoven, som græsses mere ekstensivt end overdrevsarealerne. Det fremgår af kortbilag 2, hvordan foldene indrettes med hegn og låger samt led.

Ved tynding af egekrattet er retningslinierne følgende. Ene og gamle ege bevares. Dog fjernes eg hvor den skygger for ene. Ær (ahorn) og andre træarter (røn, bjergfyr, nåletræer m.f.) fjernes. Ved tynding i egne fjernes de retstammede fremfor de mere krogede og buskede typer.

13.4 Retningslinier for offentlighedens adgang til Fløjstrup Skydebane.

Offentligheden har i dag adgang til hele skydeterrænet uden for skydninger via grusvej i sydenden af arealet, samt via skovvejene i nordenden, der støder til arealet fra henholdsvis vest, nord og øst. I bil kan man køre ad grusvejen til P-pladsen i sydenden.

Reglerne for offentlighedens adgang fremover er beskrevet i bilag 5: "Ordensreglement for offentlighedens adgang til Fløjstrup Skydebane". Ordensreglementet placeres sammen med skilte med diverse information samt kort over terrænet. Placeringer af skilte ved P-pladsen i sydenden, samt ved de 3 skovveje der støder til arealet i nord.

Information med blandt andet skydetider, samt kort over terrænet vil være at finde på Hærhjemmeværnsdistriktets hjemmeside og med link til samme fra Hjemmværnskommandoens hjemmeside.

13.5 Retningslinier for brug af gødning og sprøjtemidler.

Siden januar 2003 er sprøjtning med kemiske bekæmpelsesmidler ikke tilladt på forsvarets arealer. Der kan, jf. forsvarets interne retningslinier - såvel som på statens øvrige arealer - indhentes dispensation til at punktsprøjte med Glyphosat (Round-up) i forbindelse med bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo, såfremt den udgør et sikkerhedsmæssigt problem.

Brug af gødning på forsvarets arealer skal begrænses og må kun anvendes på landbrugsjorder under omdrift samt vildtagre. Der må kun anvendes max. 80% af kvælstofnormen.

Fløjstrup Skydebane har ikke ovennævnte arealer, hvorfor brug af gødning er forbudt.

På Fløjstrup Skydebane er det med planens ikrafttræden ikke tilladt at anvende gødskning eller andre jordforbedrende midler (f.eks. kalk eller slam). Ligeledes er det ikke tilladt at anvende pesticider, da der ikke forekommer Kæmpe-Bjørneklo.

13.6 Planændringer.

Det kan i planperioden være nødvendigt at foretage planændringer i drifts- og plejeplanen, jf. kap. 2.3. Planændringer indsættes bagest i planen.

Særligt gøres opmærksom på:

Nye, faste stillinger/anlæg kræver planændringer i relation til nærværende drifts- og plejeplan. Etablering eller flytning af permanente anlæg og opstilling af faste terrænpunkter, som ikke

fremgår af grundkortet, kræver planændring. Anlæg m.v. som etableres midlertidigt, men som *ikke* er fjernet inden 1 måned fra etablering, regnes for permanente.

Midlertidige anlæg og terrænpunkter kan frit placeres indenfor terrænet, forudsat at etableringen ikke indebærer en påvirkning af arealet eller de omgivende arealer, der er i strid med de retningslinier/restriktioner, der er givet for det pågældende område.

Kobjælde der er afblomstret, juni 2005

13.7 Handlingsplan for Fløjstrup Skydebane

[illegible]

ØKONOMI

14 Økonomiske konsekvensberegninger

En forudsætning for at handlingsplanen kan gennemføres er dels, at der opstilles et budget over de økonomiske konsekvenser, dels at den årlige tildeling af ressourcer er i overensstemmelse med budgettet.

I det følgende er de økonomiske konsekvenser af planens implementering vurderet på baggrund af det bedst mulige skøn på planlægningstidspunktet.

Konsekvensberegningerne omfatter udelukkende de af planens aktiviteter, der ligger *ud over* den nuværende løbende drift af terrænet. Udgifter i forbindelse med den almindelige drift og vedligeholdelse af grønne områder, veje og militære anlæg samt tiltag som allerede udføres, er ikke således ikke medtaget.

KALKULE OVER DRIFTS- OG PLEJETILTAG				
Overdrevs- og hede arealer				
Rydning af opvækst	15	timer á 350 kr.	5.250	kr.
Slåning af overdrevsareal	8	timer á 800 kr.	6.400	kr.
Fjernelse af materiale fra hedeareal	3	timer á 600 kr.	1.800	kr.
Etablering af dyrehegn	2150	meter á 15 kr/m.	32.250	kr.
Egekrattet				
Tynding og pleje af egekrat- nedskæring	8	Timer á 350 kr.	5.250	kr.
Offentlig adgang				
Etablering af låger (klaplåge)	4	Pr. stk. 5.000 kr.	20.000	kr.
Etablering af led (skovveje)	3	Pr. stk 3.000 kr.	9.000	Kr.

14.1 Samlet oversigt over drifts- og plejeplanens økonomiske konsekvenser

Arbejdsopgave	Antal	Enhed	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Total
Pleje af overdrev og Hede																		
Rydning af opvækst				5.250														5.250
Slåning af arealet				6.400														6.400
Slåning af arealet, hvis ej græsning								6.400				6.400				6.400		19.200
Fjernelse af materiale - hedeareal				1.800														1.800
Etablering af dyrehegn				32.250														32.250
Pleje af egekrat																		
Tynding og pleje - nedskæring				5.250														5.250
Pleje egekrat, hvis ej græsning																5.250		5.250
Offentlig adgang																		
Ordensreglement-infofolder				30.000														30.000
Skiltestandere	4	Stk.		14.000														14.000
Vedligeholdelse og eftersyn af informationsskilte og ordensreglement				500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	7.000
Etablering af låger i dyrehegn	4	Stk.		20.000														20.000
Etablering af led i dyrehegn	3	Stk.		9.000														9.000
Vedligeholdelse af P-plads mm.				600	600	600	600	600	600	600	600	600	600	600	600	600	600	8.400
Total				125.050	1.100	1.100	1.100	7.500	1.100	1.100	1.100	7.500	1.100	1.100	1.100	12.750	1.100	163.800

Tabel 14.2 Økonomi i alt

BILAG

Oversigt over bilag

Bilag 1: Grundkort over Fløjstrup Skydebane (i kortlomme bagest).

Bilag 2: Drifts- og plejekort over Fløjstrup Skydebane (i kortlomme bagest).

Bilag 3: Bevoksningsliste for Fløjstrup Skydebane.

**Bilag 4: Retningslinier for forsvarets anvendelse af skyde- og øvelsesterræner i relation
til Naturbeskyttelseslovens § 3.**

Bilag 5: Ordensreglement for offentlighedens adgang til Fløjstrup Skydebane.

Bilag 6: Handlingsplan.

Bevoksningsliste for Fløjstrup Skydebane

Arealangivelse på kort		Arealtyper	Areal i ha
Afdeling/litra	Anv. kode		
1 a	OVE	Overdrev	1,2
1 b	EG	Egekrat	0,9
1 c	HED/OVE	Hede / overdrev	2,1
1 d	SKB	Skydebane – 200 m.	0,8
Total			5,0

Retningslinier for forsvarets anvendelse af skyde- og øvelsesterræner i relation til naturbeskyttelseslovens § 3

Store dele af forsvarets skyde- og øvelsesterræner er tidligere landbrugsarealer. Ved overgangen til militære øvelsesområder ekstensiveres landbrugsdriften enten kraftigt eller ophører helt, hvilket ofte muliggør forskellige beskyttede naturtypers opståen. Imidlertid hindrer dette ikke fortsat gennemførelse af de militære aktiviteter, som er områdernes hovedformål.

Som efter de hidtil gældende regler er naturbeskyttelseslovens § 3 nemlig ikke til hinder for en fortsættelse af de beskyttede arealers hidtidige benyttelse. Dette gælder også forsvarets hidtidige benyttelse af arealer og anlæg m.v.

Såfremt forsvaret ejer, erhverver eller lejer arealer, som ikke hidtil har været anvendt til øvelsesformål, vil en overgang til øvelsesformål, der medfører ændringer i tilstanden, derimod kræve tilladelse.

En væsentlig intensivering af en hidtil militær benyttelse vil ligeledes kræve tilladelse fra den pågældende amtskommune, jfr. lovens § 3.

Militære aktiviteter

I tilfælde, hvor et større areal anvendes til øvelsesformål (f.eks. Oksbøl skydeterræn), vil forskellige dele af området kunne have forskellig benyttelsesintensitet. Vurderingen af, om en aktivitet kræver tilladelse efter lovens § 3, bør derfor ske på grundlag af intensiteten af den pågældende "delområdes" hidtidige anvendelse. Indenfor hvert "delområde" vil den hidtidige anvendelsesgrad kunne fortsætte.

F.eks. vil "delområder", hvor kørsel og lejlighedsvis bortslidning af vegetationen samt dozing, gravning og indgreb i vandløb har fundet sted, fortsat kunne benyttes på denne måde. Dette omfatter også flytning af de enkelte aktiviteter indenfor delområdet, f.eks. flytning af spor efter bælte køretøjer. Variationer i aktiviteten, f.eks. ændringer af koncentrationen af bælte spor indenfor de mest benyttede arealer, må anses som i overensstemmelse med hidtidig benyttelse, i hvert fald inden for ret vide rammer.

Derimod vil et sammenhængende areal, der f.eks. ikke hidtil har været anvendt til kørsel med bælte køretøjer eller lejlighedsvis indgreb i vandløb, ikke uden tilladelse kunne anvendes på denne måde.

Opførelse af permanente anlæg kræver som udgangspunkt tilladelse, f.eks. bygninger, skydevolde og skydebaner. Mindre enkeltstående indretninger (f.eks. "kulisser") af træ eller tilsvarende materiale, som let kan fjernes, kan dog etableres uden tilladelse.

Foranstaltninger som bevirker, at et areal varigt glider ud af den pågældende naturtypedefinition kræver tilladelse. Dette gælder f.eks. tilplantning af heder eller dræning af vådområder.

Ikke militære aktiviteter

For ikke militære aktiviteter på øvelsesområder gælder de samme regler som for civile aktiviteter uden for øvelsesterrænet. Dette indebærer bl.a., at anlæg af vildtagre på beskyttede naturtyper inden for øvelsesterrænet kræver tilladelse efter naturbeskyttelsesloven.

Tvilstilfælde

I tilfælde hvor forsvaret er i tvivl, om der kræves tilladelse til en aktivitet eller et anlæg, vil forespørgselsordningen i naturtypebekendtgørelsens § 8 kunne anvendes. Det vil sige, at forsvaret kan rette henvendelse til amtet, som inden 4 uger skal besvare forespørgslen. Der henvises i denne forbindelse til s. 24 i vejledningen om naturbeskyttelsesloven.

Forvaltningsplaner

I en række tilfælde vil det være hensigtsmæssigt, at der udarbejdes en forvaltningsplan for det pågældende militære øvelsesområde, f.eks. i form af en driftsplan. Herved vil man ofte kunne skabe de bedste rammer for den militære anvendelse samtidig med, at der tages hensyn til plante- og dyrelivet. Samtidig vil en forvaltningsplan være et egnet grundlag for en stillingtagen til eventuelle ønsker om dispensation fra bl.a. naturbeskyttelseslovens § 3.

Ordensreglement for offentlighedens adgang til Fløjstrup Skydebane

Hærhjemmeværnsdistrikt Djursland byder velkommen til Fløjstrup Skydeterræn

Fløjstrup Skydebane er et 5 hektar stort militært område. Området har siden 1950'erne været anvendt af Hjemmeværnet til skydning og uddannelse af hjemmeværnets enheder.

Terrænet er åbent for publikum. Terrænet er dog lukket ved skydning eller anden militær aktivitet i området. Skilt med "Militært område – Al uvedkommende adgang forbudt" vil da være ophængt ved indgangene. Reglerne er derfor således, at der er adgang for publikum på skydebanen, når der ikke foregår skydning og øvelsesaktiviteter. Når der foregår skydning og øvelser, som ikke er forenelige med publikums færdsel vil dette fremgå af skiltning ved P-pladsen i syd, samt ved det lille hedeareal i den nordlige del af arealet. Ballonen vil være hejst på masten der er placeret lige nord for P-pladsen, der indikere at det ikke er muligt at passere ad stien op igennem arealet.

Ved offentlig færdsel gælder generelt:

- *Færdsel må foregå til fods og på cykel over hele terrænet.*
- *Færdsel på hest må kun finde sted på anvist vej eller sti.*
- *Hunde må gerne medtages, men skal holdes i snor. Deres efterladenskaber skal fjernes.*
- *Berøring af ammunition eller ammunitionsdele er farligt og forbudt*
- *Brug af åben ild er ikke tilladt og tobaksrygning skal ske med omtanke.*
- *Campering og overnatning i og på skydebanens område er ikke tilladt.*
- *Henkastning af affald er forbudt.*
- *Skiltning skal respekteres og anvisninger fra militært personel skal efterkommes.*
- *Al færdsel foregår på eget ansvar.*

**Fund af ammunitionsgenstande bedes meldt til
Hærhjemmeværnsdistrikt Djursland tlf. 87748700**

I samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen har Hjemmeværnet udarbejdet en drifts- og plejeplan, der skal søge at varetage hensynet til områdets natur. Planen indebærer at hjemmeværnet ved en aktiv indsats vil søge at fastholde og forbedre forholdene for områdets flora og fauna samt rekreative og kulturhistoriske værdier bl.a. ved at udbygge og vedligeholde overdrev- og hedearealer samt egekrattet og ved forbedrede adgangsforhold.

**Chefen for
Hærhjemmeværnsdistrikt Djursland**

[illegible]